

EESTI POLITSEILEHT

ADMINISTRATIIV-ÕIGUSLIK AEGKIRI.

Nr. 18/19 (332/3)

12. mail 1928 a.

VIII. aastakäik

Ilmub üks kord nädalas — igal laupäeval.

Tellimise hind: aastas . . . . . Kr. 10.—
 poolaastas . . . . . „ 5.—
 veerandaastas . . . . . „ 2.50

Siseministeriumile alluvatele asutustele ja nende ametnikkudele on tellimise hind:

aastas . . . . . Kr. 8.—
 poolaastas . . . . . „ 4.—
 veerandaastas . . . . . „ 2.—

Üksik number maksab 25 senti.

Avatud k. 1/29—1/23. Toimetaja kõnetunnid k. 12—1
 Toimetus ja kontor: Tallinn, Toompea lossis. Tel. 7-24

Kuulutuste hinnad:

1/1 lehek.	Kr. 40.—	1/4 lehek.	Kr. 10.—
1/2 „	20.—	1/8 „	5.—
1/3 „	13.50	1/16 „	2.50

Tunnistuste kaotuste kuulutused Kr. 1.—
 Lehe eesküljel 75% o, tekstis 100% o kallim.

Aadressi muutmise 30 senti.

Aadress kirjade jaoks: Tallinn, Postkast nr. 338
 Jooksev arve Eesti pangaga Tallinna osak. nr. 543

Sisu: 1) J Vender, Võlgade sissenõudmisest abielunaistelt. 2) A. Liit, Näpunäiteid juurdfuste toimetamise alalt. 3) Ed. Jürisson, Film kriminaalpolitsei teenistuses. 4) K. Reinberg, Mis edasi? 5) A. Peterson, Kas ja kuidas oleks võimalik arendada meie politseiametkonna teadmisi? 6) Vallaomavalitsuste arvepidamine. 7) Politseikomissar H. Eller. 8) Spordi alalt. 9) Ametlik osa. 10) Küsimusi ja kostmisi. 11) Kuulutusi.

Võlgade sissenõudmisest abielunaistelt.

J. Vender.
 (Lõpp.)

Abielunaise varandusliku seisukorra kirju pildi täiendamiseks on vaja veel pidada silmas, et kodumaa suuremas osas, kus maksev B. E., ei ole abielunaiste varanduslik seisukord kõikjal ühetaoline. See asjaolu on ajalooliselt tekkinud aastasadade jooksul. B. E. tunnustab nõndanimetatud õigusringkonnad, milles tihti peale ühe ja sama küsimuse lahendamise erineb.

Kõigepealt tuleb pidada silmas, et endise Eestimaa kubermangu piirides on terve rida seaduse norme, mis erinevad vastavatest normidest endise Liivimaa kubermangu piirides. Teiseks on olemas ühelt poolt nõndanimetatud maaseadused — Eestimaa ja Liivimaa oma. Neile vastandiks on nõndanimetatud linnaseadused, Liivimaa ja Eestimaa linnade jaoks eriti, kusjuures Eestimaa linnade hulka

kuuluvad ainult Tallinn, välja arvatud Toompea, Rakvere ja Haapsalu, teistes linnades endise Eestimaa kubermangu maa alal, samuti ka Tallinna Toompeal, on aga maksev Eestimaa maaseadus. Narva linna jaoks on jälle oma erilised seaduse eeskirjad.

Meid huvitavad need õigusringkonnad muidugi ainult niipalju, kui neis abielunaistelt võlasissenõudmise võimalused mitmekesiselt normeeritud. Selles suhtes võib minna välja maaseadusest, mis Eesti- ja Liivimaa kohta selles osas ühine ja mille järgi naine oma võlgade eest vastutab kõigepealt oma eravaraga. Ei ole naisel eravara või ei jatku sellest võla rahuldamiseks, siis võidakse ainult kahel juhul sissenõudmist pöörata ka naise selle varanduse peale, mis mehe vallitsemisel on, nimelt: a) kui võlg on tehtud

enne abiellumist ja b) kui võla aluseks oli naise poolt toimepandud lubamatu tege või isegi kuritegu.

Samasugune vastutuse kord on naise võlgade eest ka Eestimaa linnaseaduse järgi — eelpool tähendatud kolmes linnas — kuid selle erandiga, et Eestimaa linnaseaduse järgi vastutab naise võlgade eest, mis tekkinud tema kaubanduse tegevusest, ta eravara, jühustel aga, kui naise kaubanduslik tegevus on aset leidnud mehe nõusolekuga, siis võidakse võla sissenõudmist ka pöörata ta selle varanduse peale, mis on mehe valitsemisel, kui eravarast pole saadud rahuldamisest. Maaseaduses on see küsimus lahendamata, nähtavasti seepärast, et maal ennem ei kaubeldud üldse, seda vähem aga kauplusi naised, mispärast peab arvama, et seal mehe valitsemise all oleva naise varanduse peale ta kaubandusliku võla sissenõudmist ei saa pöörata, olgu siis, et naine kauples mehe ülesandel, või et mees sellest rikastus või naine sunnitud oli seda tegema enese toitmiseks jne., missugusel korral mees peab isegi vastutama oma isikliku varandusega naise võlgade eest. Sarnase küsimuse lahendamine kuuliks juha kohtu ülesannete hulka, mispärast siin selle kohta harutamist ette võtta on üleaarne, kuna meil tegemist on kohtu otsusega või vastuvaidlematust korras sissenõudmisega.

Õigusringkondade tõttu tekkivaid erandeid meid huvitava küsimuse kohta on aga olemas Liivimaa linnaseaduses. Peab tähendama, et Liivimaa linnaseaduse järgi tekib mehe ja naise vahel varaühenduse asemel nõndanimetatud vara ühisuse vahekorrd, mis ulatub, võrreldes varaühendusega, teataval määral sügavamale. Kuna selle vahekorra juures ühisvara vastutab kõigi mehe võlgade eest, on analoogiliselt konstrueeritud, vastupidi maaseadustele ja Eestimaa linnaseadusele, ka sama vara vastutus naise võlgade eest, mis tal tekkinud kaubanduse alal, kui kaubandus oli mehe nõusolekul ette võetud. See vastutus erineb Ees- ja Liivimaa maaseadustest ja Eestimaa linnaseadusest mitte ainult selles, et siin vastutab otsekohe ühisvara, ilma et naise eravara poole tuleks esialgu pöörduda, vaid ka veel selles, et vastutus laieneb siin terve ühisvara peale, s.o. isegi varanduse peale, mis on mehe oma, kusjuures vaia pole selgitada, mis ühisvarast naisele, mis mehele kuulub.

Kauples naine mehe loata, siis vastutab ta oma kauba võla eest oma eravara.

Liivimaa linnaseaduses on veel erand, mis meil vaja on tähendada: varaühisuse hulka ei kuulu abikaasade kinnisvarad, mis asuvad väljaspool linna piire. Need kinnisvarad alluvad seadusele, mis nende asukohas maksev. Sellest tuleb järeldada, et sarnase kinnisvara peale ei saa näiteks pöörata nõudmist naise kaubanduse võla järgi, vaid tuleks eeskätt likvideerida, vastavalt Liivimaa maaseadusele, naise eravara ja siis alles avaneks võimalus pöörata nõudmist sarnase väljaspool linna asuva naise kinnisvara peale, või kuulub see kinnisvara mehele, siis ei vastuta ta naise kaubanduslike võlgade eest, kuna sama linnas asuv kinnisvara vastutab, nagu eelpool tähendatud.

Umbes samasugune varanduslik vahekorrd kui Liivimaa linnaseaduse järel on abikaasade kohta maksev Narva linnas. Ka seal on varaühisus, kuhu aga kuuluvad abikaasade kõik varandused, olgu nad kaasa toodud abiellumisel või abielu kestel ükskõik mil viisil saadud, peale neile kuuluvate väljaspool Narva linna asuvate kinnisvarade, millele kohta on maksev viimaste asukohta seadus. See ühisvara vastutab mõlemate abikaasade kõikide võlgade eest, niipalju kui need pole tekkinud pillamise tagajärjel.

Niisugune kirju ja mitmekesine on naise varanduslik seisukord Eestis üldiselt.

On abielunaiselt või mingisugune summa sisse nõuda, tekib igakord küsimus, missuguses varanduslikus vahekorras on konkreetsel juhusel see naine, kelle vastu tuleb tegutseda.

Nagu tähendatud eelpool, ei ole meil varalahususlepingute registrilt olemas ja seda oleks ka vähe, kuna peale lepinu naisel, mehele minnes, on veel õigus tegelikult korraldada missugune varandus mehe valitsemise alla läheb ja missuguse ta jätab oma eravaraks. Sarnane korraldus ei sünni avalikult ja sellepärast ei ole võimalik tema olemasolemist ette teada.

Nii tuleb siis naiselt sissenõudmisele asudes, seista kui mõistatuse ees, mida aga tingimata peab lahendama. Peab seepärast, et riigiametnik on kohustatud seaduse järgi talitama, s.o. ta ei tohi tülitada ettevaatamatult kodanikke, ega rikkuda nende õigusi. Ühe sõnaga — ei tohi meest tülitada ja rikkuda tema õigu-

si, mis tal naise varanduse peale on või isegi tema isiklikku varandust ebaõigelt areteerida. Peale selle tekivad kulud ja isegi kahjutasu nõudmised, kui on ettevaatamatult areteeritud võõras varandus. Kulud seisavad harilikult selles, et isikul või asutusel, kelle nõudmise järgi areteeritakse, tuleb protsessida kostjana sellega, kelle varandus ebaõigelt areteeriti (mehega) ja peale oma isiklikkude kulude (ülesastumised kohtus, advokaadi honorar jne.) veel tasuda nõudjale kohtu- ja asjaajamise kulud. Peale selle on võimalikud veel kahjutasu nõudmised, mis mehel võisid tekkida sellest, et tema või tema valitsemisel olevat varandust areteeriti naise võla eest.

Mis puutub eraisikute või -asutiste nõudmistesse, siis ei ole neil juhusel võõra vara areteerimine nii hädaohtlik kui riigi poolt vastuvaidlematus korras sissenõuetavate võlgade juures seepärast, et eraisikud ja -asutised on kohustatud ise sissenõudmist toimivale ametnikule kätte näitama võlgniku selle varanduse, mille peale nõutakse nõudmise pööramist ja kui sarnasel juhusel pole lausa selge, et varandus ei kuulu võlgnikule-naisele või et ta on mehe valitsemisel, siis vastutab eraisik või -asutis ise nii kuludega kui kahjude tasumisega. Teisiti aga on asi, kui riik nõuab vastuvaidlematus korras, sest siin ei tähendata varandust, mille peale tuleb nõudmist pöörata, kui võlgnik-naine vabatahtlikult ei maksa. Siin peab olema sissenõudmist toimiv ametnik eriti ettevaatlik, et mitte sünnitada riigile kulusid ja kahjutasumise kohust.

Seaduses on küll üks võimalus nähtud ette, kuidas võlgniku varandusliku seisukorra kohta selgust saada, nimelt võib teda ts. kp. seaduse §§ 1222¹—1222²⁰ korras kutsuda kohtusse maksuvahendeid üles andma, missugusel korral võlgniku ilmumine on sunduslik ja mitteilmumisel tuuakse ta kohtusse politsei abil. Seda korda võib hästi tarvitada ka naisvõlgnikkude kohta, kuid siin on jälle oma takistused: algatus kohtusse kutsumiseks peab sündima nõudja poolt, s.o. eraasjus — eraisiku-nõudja poolt ja riigivõlgade sissenõudmisel — selle riigiasutuse poolt, kes sissenõudmise korralduse teeb. Täheleb, ei ole eraisik või riigiasutus seda abinõu asja selgitamiseks kasutanud, ei saa politsei teha seda tema eest. Peale selle on seaduses riiginõuete kohta selles suhtes veel kitsendusi olemas: ei ulatu

riigi nõue üle 300 krooni, ei ole lubatud kasutada seda korda võlgniku vastu. Sellest järgneb, et seda seaduses ettenähtud võlgniku varandusliku seisukorra selgitamise võimalust ei saa kasutada kas üldse või on see politseiametnikule võimatu, mispärast temal tuleb leida teisi abinõusid.

Võlasissenõudmine algab maksukutse kätteandmisega võlgnikule, milles teatav tähtaeg määratakse võlatasumiseks. Eritasu võlgnik selle tähtaja jooksul võlga, siis tuleb ilmuda ta elukohta varanduse areteerimiseks. Seal juba midagi selgub: kui mees võlgnikuna püüab võimalikult iga varandust, olgu see ühiskorteris või väljaspool, tembeldada naise varanduseks, siis on arusaadavalt naisel, kellelt tullakse sissenõudma, soov oma varandust mehe omaks või mehe valitsemise all olevaks tembeldada, et nii viisi hoida varandust liikvideerimise eest. Sellest järgneb, et ei saa sarnaseid naise avaldusi kohe õigeks lugeda, vaid ümberpöörduvalt — peab arvama, et nad vaevalt vastavad tõele.

On sissenõuetav naise võlg niisugune, mille eest ka ühtlasi mees vastutab, siis on asi lihtne ja võib kohe asuda varanduse areteerimisele, kuid sarnaseid vahetkordi on vähe: Liivimaa linnaseaduse järgi vastutab naise kaubandusliku võla eest, nagu eelpool öeldud, abikaasade ühisvara ja Narva linnaseaduse järgi mõlemate abikaasade võlgade eest — sõltumatult kuidas nad tekkisid, peale pillamise — samuti abikaasade ühisvara, mispärast näiteks Narvas võrdlemisi kindlasti võib asuda abikaasade varanduse areteerimisele naise võlgade eest — võrdlemisi kindlasti seepärast, et ka seal võib veel riskeerida ebaõigelt talitada, kuna seal on lubatud mehele — samuti kui naisele — ka oma eravara luua (kas lepinguga või erillisel kindlaksmääramise teel) ja pidada. Kuid vaevalt tuleb see sagedalt ette, nii et Narvas pole siiski suurt kahtlust, et areteerimisel tabatakse varandus, millest võib saada rahuldamist.

Mis puutub Liivimaa linnadesse, siis on seal asi vähem kindel, kuna seal tuleb enim veendumusele jõuda, et võlg on tekkinud mehe nõusolekul aset leidnud naise kaubandusest. Peale selle on seal seisukord samane, nagu Narvas, s. o. ka seal tuleb arvestada mehe eravara olemasolu võimalusega. Kuid ühtlasi peab arvama, et kui mees on konstrueerinud

endale eravara, siis laseb ta vaevalt seda naise võlgade eest areteerida.

Peale nende juhuste, kus ühisvara vastutab otse naise võlgade eest, on rida teisi, kus ta vastutab subsidiaarselt, s.o. teises järjekorras, kui naise eravarast ei jätku ta võla katmiseks. Need on: 1) võlad, mis tehtud enne abiellumist (peale Narva linna); 2) võlad, mis tekkinud naise poolt toimepandud lubamatust teost (peale Narva); 3) võlad, mis naise poolt toimepandud kuriteost on tekkinud (peale Narva), ja 4) võlad, mis mehe poolt lubatud naise kaubandusest on tekkinud (peale Narva ja Liivimaa linnade).

Neil juhtumustel on vaja teha enim kindlaks, kas naisel on eravara ja kui on, siis nõudmine selle peale pöörata. Ei jätku sellest või kui teda üldse pole olemas, siis tuleb nõudmist pöörata ka abikaasade ühisvara peale Liivimaa linnades, mujal aga ainult naise selle varanduse peale, mis varauhenduses on mehega, s.o. ta valitsemisel.

Kuidas aga kindlaks teha, kas naisel on eravara ja millest see koosneb? Eraisikute ja -asutiste nõuetel võib jätta seda enam-vähem sissenõudjate eneste hoolde, nagu eelpool juba tähendatud, kuna riigi vastuvaidlematus korras sissenõudmistel ei jää muud üle kui ümbruskonna elanikkude kaudu katsuda ammutada sellekohaseid tarvilikke andmeid. On abielupaaril sõlmitud juba kauema aja eest varalahususleping, siis on see harilikult naabritel teada. Ei ole võimalik niiviisi andmeid koguda, siis peaks abikaasade ga areteerimisel lihtsalt läbi rääkima selles mõttes, et kui abielu varanduse lepingut ei näidata ette, siis areteeritakse ükskõik missugune abikaasade varandus. Muidugi, kui abikaasad on niivõrd kuritahtlikud, et nad midagi ei räägi, siis võivad tekkida juhtumused, et areteeritakse võõras varandus, kuid see oleks siis paratamata.

Lõpuks, kui sissenõudmine on sarnane, et ta kuulub rahuldamisele ainult naise eravarast, siis tuleb samastel viisidel katsuda kindlaks teha, kas naisel on eravarandus või ei ole. Ei ole niisugusel korral võimalik kindlaks teha, et naisel üldse on varalahususleping või mis temale eravaraks selle järgi on jäänud, siis ei saa naise vastu esitatud nõudmise järgi midagi areteerida, kuna rohkem tuleb arvestada sellega, et aresti alla kukub varandus, mis ei kuulu areteerimisele.

Sarnane nõudmine tuleks harilikult sissenõudjale riigiasutusele tagasi saata võlgneva naise eravara tähendamiseks, mille vastu võiks nõudmise pöörata. Nagu tähendatud eelpool, on sissenõudjal asutusel suuremate võlasummade juures (üle 300 kr.) kerge seda teha, kasutades ts. kp. s. § 1222⁴ ja järgmisi, s. o. välja kutsuda võlgneva naise maksuvahendite ettenäitamiseks. On naine niiviisi näidanud, missugused varandused tal on, siis võib sissenõudmist uuesti üles võtta sundtäitmise teel politseiametniku kaudu, kuna selge on, mille peale võib pöörata nõudmist.

Eelpool tähendasime, et kui naine abiellub ja seetõttu kaotab terve rea õigusi oma varanduse peale, siis ei ole see õiguste kitsendus maksev kolmandate isikute suhtes, kellel naise vastu enne ta abiellumist tekkisid nõude õigused. Siin tuleb juhtida veel tähelepanu sellele, et varanduslik vahekorid võib muutuda abikaasade vahel ka nende elukoha muutmisel neil juhtumustel, kui abikaasad oma elukoha ühest õiguse ringkonnast viivad üle teise, näiteks maalt asuvad linna elama või ümberpöörduvad. Seadus on näinud sarnased võimalused ette ja neid normeerinud niiviisi, et elukoha üleviimisel ühest õiguse ringkonnast teise, muutub ka abikaasade varanduslik vahekorid vastavalt uue elukoha seadusele, kuid ka siin selle tingimusega, et enim tekkinud võla vahekorid peale ei mõju elukoha vahetus, s. o. kolmandad isikud, kellel teatavad õigused tekkisid eelmise, neile soodsama abikaasade varandusliku vahekorra juures, hoiavad alal oma paremad õigused. Mis sünnib siis, kui järgneva uue elukoha seaduse järgi abikaasade varanduslik vahekorid muutub soodsamaks kolmandale isikule, kelle õigused tekkisid eelmise vahekorra juures, selle kohta pole seaduses otsekoheseid eeskirju, kuid see küsimus leiab lahendust seaduse üldeeskirjast, mille järgi elukoha muutmisel muutub abikaasade varanduslik vahekorid vastavalt uue elukoha seadusele, selles mõttes, et sarnasel juhtumusel võib kolmas isik uut olukorda kasutada, kuna sellekohast vastupidist väljavõtet sellest üldeeskirjast seadus ei sisalda. Tähendab, kui elukoha muutmise tõttu kolmanda isiku seisukorid peaks halvemaks muutuma, siis hoiab ta oma õigused abikaasade eelmise elukoha järgi alal, kuid juhtumusel, kui ta seisukorid paraneb, siis võib ta paremat seisukorda ka

kasutada. Pidades seda silmas, tuleb sissenõudmisel juhtida tähelepanu ka abielunaise elukoha muutmisele, kui see on sündinud peale sissenõuetava võla tekkinist ja juhtumistel, kui eelmise elukoha järgi olid laiemad sissenõudmise võimalused, siis neid kasutada, sellele vaatamata, et sissenõudmise ajaks naise varanduslik vahekord mehega on muutunud kitsamaks.

Üldiselt aga tuleb pidada silmas, et abikaasade varanduslik vahekord reguleeritakse selle seadusega, millele allus mees abiellumisel oma elukoha järgi. Muutis ta oma elukoha abiellumise momendist peale, siis selle seadusega, mis maksev oli abikaasade esimeses elukohas pärast abiellumist. Abiellumise kohal aga ei ole tähtsust, kui abiellumine sündis väljaspool mehe elukohta.

Näpunäiteid juurdluste toimetamise alalt.

A. Liit.

(Järg.)

Sama tülikad on ka küllalt tihti ette tulevad stiilikonarused ja puudulikult asetatud kirjavahemärgid. Näit.: „Ära on viidud 60 küünart kodukoetud villast riidet, musta värvi, üks talvepalitu samast riidest tehtud ja vähe kantud kuus puuda rukkijahu ja 4 puuda sealiha.” Nähtavasti taheti öelda, et varastatud villane riie oli musta värvi ja palitu — vähe kantud, kuid võiks ka nii aru saada, et varastati villast riidet, musta värviainet, palitu, vähe kantud(?) rukkijahu ja sealiha. Teine näide: „Palitul oli villane vooder, halli värvi ja ees viis nööpi, üks nendest oli eest kadunud.” Kas tahetakse öelda, et palitu vooder oli hallivärviline või oli halli värvi sattunud palitule? Samuti jääb selguse tuks, kas palitu oli kinnikäiv kuue nööbiga, millest viis ees, või tuleb arvata üks maha viiest. Seesugused väljendused kindlasti juhivad juurdluste lugeja arusaamise ummikusse.

Ülekuulatava perekonnanimi protokolli alul tuleks kirjutada vähemalt kolm korda suuremate tähtedega kui muu tekst ning seejuures seevõrra selgestiloetavalt, et iga täht oleks enda nägu. Esimese nõude täitmine kergendaks tunduvalt vastava protokolli leidmise, juurdluse edaspidisel käsitlemisel, viimane aga kõrvaldaks igasugused nimemoonutamise hädahud. Näide nimemoonutamise võimalustest: ülekuulatava nimi oli Laur, protokolli võis aga lugeda „Luur”, „Leur”, „Luns”, „Lum” jne.

III. Puudused üksikutes protokollides. Kahjusaaja ülekuulamise protokoll. Kahjusaaja ehk kuriteost kannatanu ülekuulamise protokoll on tähtsaimad protokollid juurdluses; temas fikseeritavad asjaolud enam või vähem määrav

vad järgnevate protokollide sisu. Asjaolud, mis kahjusaaja tavaliselt võib avaldada, on teatavasti järgmised: missugune kuritegu on toimitud, kus ja millal see toimitud, kuidas ja missugustel asjaoludel see toimitud; on kuriteo läbi saadud varanduslikku kahju, siis, milles see seisab, lõpuks — asjaolude kohaselt — kellegi süüdistamine või kahtlustamine. Rahuldav kahjusaaja ülekuulamise protokoll peaks sisaldama seega vastused küsimusile: mis, kus, millal, kuidas ning olude kohaselt — kes? Peale selle muidugi andmed ülekuulajast, ülekuulamise ajast, kohast ja kahjusaaja isikust.

Väga paljud minust nähtud kahjusaaja ülekuulamise protokollid ei sisaldanud rahuldavaid vastuseid kõigile eelpool loetletud küsimusile, mis tuleb lugeda nende sisuliseks puuduseks.

Teiseks kahjusaaja ülekuulamise protokollis puuduseks peab nimetama ühise andmestiku järjekorra puudumist; ülekuulamisega selgitatud asjaolud paigutatakse protokollis kuidas juhtub, ilma loogilise sidemeta. See teeb protokollist arusaamise raskeks, tihti ebakindlaks, isearanis siis, kui talle seltsib konarline väljendusviis. Näiteks toon kellegi katsealuse konstaabli eksamitööst teemile: „Murdvargus elumajaga ühendusesolevast ruumist, mis ühtlasi ka dokumendivargus” kahjusaaja ülekuulamise protokollis, jättes muutmata kirjaviisi:

„1927. a. Detsembri kuu 19. päeval seadsin mina N prefektuuri N rajooni konstaabel NN käesoleva protokollis alljärgneva asjaolu üle kokku:

Täna ilmus minu juurde kell 9 hommikul N maalt N vallast pärit olev EV meeskodanik Johannes Jaani p. Selai 35 a.

vana, abielus, ametpõllumees, karistamata oma seletuse järele, elukoht N valla N talus, kes avaldas järgmist: Täna hommiku kell 6 üles tõustes ja oma elumajaga ühe katuse ja ukse läbi ühenduses olevasse aita minnes nägin, et selle uks, mis väljast poolt see on rehealusest aita viib, ja missugune lukustatud, lahti murtud oli. Aidast kus mul igasugust kraami, on ära varastatud järgmised asjad:

1) Lahtisest puu kirstust, üks oma koetud musta villasest riidest meesterahva ülikond musta poest ostetud voodriga, 2) üks samasugusest riidest ja musta lamba nahkadest kasukas, 3) üks poest ostetud sinisest riidest suve palitu musta lasting voodriga. Eelnimetud riided on vähe kantud ja hindan esimest mrk. 5000, teist mrk. 10000, ja kolmandat mrk. 5000 kõik kokku mrk. 20000. Peale selle oli minul kirstus oleva pintsaku taskus raha mappe kus sees oli EV isikutunnistus minu nime peale ja EV paberraha mrk. 50000. Muid asju aidast ära viidud ei ole. Eelmine päev umbes kella 20 ajal käisin mina ise kõige viimati aidas ja keerasin ukse lukku, kuna aga rehealuse uks lahti jäi, sest viimast kunagi lukustatud ei saa. Kogu kahju hindan 70000 marga peale, ja varguses kahtlustan oma eelmise aasta teenivat sulast Jaan Jänest, sest viimane kui minu juures teenis varastas mul nii mitugi asja, kuid sellest kellegile ei rääkinud vaid noomisin teda, mis aga temale ei meeldinud. Jänes elab praegu siit kolm kilomeetrit eemal N talus. Muud rohkem asjale juurde lisada ei ole. Ülesandjale Nuht. Sead. 940 kr. kps. 307 korras teada antud." Allkirjad.

Arvustades eelseisvat protokollit, mis polegi halvemaist, tä sisult leiame seal enam-vähem rahuldavad vastused küsimusele mis ja kus. Vastus küsimusele millal? on juba veidi ebakindel; kindel on, et kahjusaaaja märkas asjade puudumise avalduspäeval kell 6 homm. ja lukustas aida kahest uksest (aga võib olla ka kolmest või koguni enamast) ühe eelmisel õhtul kell 20 (pole öeldud, missuguse ukse nimelt), kuid kas murtud uks oli eelmisel õhtul veel terve ja kadumaläinud asjad samal ajal alles, resp. kas puudus nende varastamiseks varemalt võimalus, see ei nähtu otsekohe protokollist. Järelikult selle protokollit andmetel ei saa olla päris kindel, kas vargus toimiti just aja jooksul kella 20. 18. dets. kuni kella 6. 19. dets. Küsimus kuidas? on vastatud ko-

guni puudulikult. Millega nimelt oli lukustatud aida uks, milles seisab kahjusaaajast tähelepanud murdmine, kus viibis kahjusaaaja ise ja ta perekond arvata-va varguse ajal?

Samuti jätab soovida andmete paigutamise järjekord samas näitena toodud protokollis: alul antakse ühe osa varastatud kraami loetelu ja kasin kirjeldus, siis eraldi sama osa hindamine ja kokkuvõtt, edasi viiakse varguse läbi kaduma läinud asjade loetelu lõpule, siis järgneb järguke teopaigal valitsenud olukorda ning sellele kahju kogusumma. Kahju kogusummaga on lauselt seotud kahtlustus teatava isiku vastu. Jääb kindlasti mulje, nagu oleks protokollit see osa, mis peab andma edasi varguse läbi saadud kahju, vägivaldselt rebitud kolmeks tükkiks ja need paigutatud ilma plaanita muu andmestiku hulka.

Mõjuvaks abinõuks sedalaadi konaruste vastu oleks kahtlemata ühise andmestiku järjekorra tarvituselevõtmine. Oma poolt soovitan järgmist järjekorda: 1) millal ja kelle poolt seatud protokoll kokku, 2) teated kahjusaaajast ja kus sündis ülekuulamine, 3) missuguse süüteoga on tegemist, 4) milles seisab süüteo läbi saadud kahju (kui see olemas), 5) kuidas ja missugustel asjaoludel süüteogu toimitud, 6) kellegi süüdistus või kahtlustus.

Vaatleme nüüd lähemalt, mis tuleb mõista loetletud protokolliosade all. Näitena aga püüame parandada eespooltoodud protokollit vead.

1) Millal ja kelle poolt seatud protokoll kokku? See osa protokollit tuleb kirjutada alati üht ja sama viisi, toodud näites aga järgmiselt: „1927. a. 19. detsembril mina, N prefektuuri N rajooni konstaabel NN, seadsin kokku käesoleva protokollit.”

2) Teated kahjusaaajast ja kus sündis ülekuulamine? „Täna kell 9 ilmus minu korterisse Johannes Jaani p. Selai, 36 a. vana, talunik, elukoht (maakond, vald, küla, talu), ja avaldas:” Avalduse vastuvõtmise täpne kellaeg tuleb panna alati üles. Kellaaja tähendamiseks tarvitatakse meil praegu kaht süsteemi: 2×12 ja 1—24 tundi. Mõlemad on ühte viisi head, kuid kunagi ei tohi tarvitada neid ühes ja samas juurduses läbisegi. Samuti täpselt tuleb panna üles ülekuulamise koht: „... minu korterisse”, „... minu juure N vallamajja (või N külla, N tallu), kus viibisin ametasjus”, „... jaoskonna kantseleisse” jne. Kahjusaaaja kodakondsus

tuleb mainida üksnes siis, kui on tegemist välismaalasega. Mis puutub muudesse teadetesse kahjusaaaja isikust, siis on küllalt, kui pannakse üles ta täielik nimi, vanus, elukoht ja elukutse.

3) Missuguse süüteoga on tegemist? Siit algab õieti kahjusaaaja seletuste edasiandmine protokollis näol. Nagu juba tähendatud, võib see sündida alles siis, kui juba lõpetatud suuline ülekuulamine. Oli nüüd suuline ülekuulamine küllalt asjalik ja põhjalik, siis kahjusaaaja kahtlemata avaldas ka seesuguseid tema poolt tähele pandud andmeid, mis pildistavad teatavat süütegu. (Ei peaks ülesandja seletus üldse leiduma süütegu moodustavaid andmeid, siis jääb protokoll muidugi tegetmata.) Mõnesugustel praktilistel kaalutlemistel oleks nüüd soovitatav, et need kahjusaaaja poolt esiletoodud andmed, millest nähtub, et on tegemist teatava süüteoga, võimalikult paigutataks kohe protokollis algusesse. Sinna kuuluksid ka teo aeg ja koht, niipalju kui need selguvad kahjusaaaja seletusist. Eespool toodud protokollis andmetel võiks see sündida umbes järgmiselt: „Ööl vastu tänast kuupäeva, kella 20. ja 6. vahel, on tungitud minu elukohas olevasse aita, milline minu eluruumidega ühise katuse all ja nendega sise-ukse kaudu ühenduses, sama aida väliste ukse luku purustamise teel ja varustatud järgmised minu päralt olevad asjad:” Seesugune protokollis sissejuhatus oleks nagu pealkirjaks kahjusaaaja muudele seletustele asjast, kohustab üle-

kuulajat põhjalikumale ülekuulamisele ja lõpuks — selgunud asjaolude täielikumale protokoleerimisele.

Lisan juure näiteid teistsugustest kuritegudest:

Röövimise puhul: „Täna õhtul kella 22. ajal tungisid mulle N tänaval maja nr. 5 kohal kallale kaks tundmatut meest, varustatud revolvriga, ja kiskusid minult vägivaldselt järgmised minu päralt olevad asjad:”

Vägistamise puhul: „Eiie õhtul kella 23. ajal tarvitas NN oma korteris, mis asub . . . ., järgmistel asjaoludel minu kallal sugulist vägivalda.”

Tulesüütamise puhul (kui kahjusaaaja seletusist järgneb, et süütamine on kirjeldatud asjaoludel äärmiselt tõenäollik): „Ööl vastu tänast kuupäeva süüdati minu elukohas asuv minu päralt olev karjalaut tundmatu kurjategija poolt põlema, kusjuures tekkinud tulikahju läbi hukkus:”

Tulikahju puhul (kui kahjusaaaja ei tea avaldada kindlaid tule tekkimise põhjusi või ainult arvab, et on tegemist süütamisega): „Ööl vastu tänast kuupäeva tekkis minu elukohas tulikahju, kusjuures hukkus tules:” . . .

Mõnede süütegude, näit. kelmuste, puhul kogu kahjusaaaja avaldus koosnebki peaaesjalikult ainult süütegu iseloomustavatest andmetest. Seal pole siis muud vaja, kui kirjeldada tervet sündmustikku ta kronoloogilises järjekorras.

(Järgneb.)

Film kriminaalpolitsei teenistuses.

Ed. Jürisson.

Film ja võitlus kuritegevuse vastu — need kaks mõistet on seni asunud üks-teisele vaenulises laagris. Filmis nähti kuni viimase ajani ainult kuritegevusele õhutavat nähtust. Selles mõttes arvati film olevat astunud kord moes olnud detektiivromaanide asemele, mis samuti avatlesid romantiliste kalduvustega noorsugu kuritegevusele.

Üksikud välismaal ja ka Eestis aset leidnud juhtumised näisid tõendavat, et film tihti annab tõuget kuritegelisele teele kaldumiseks. Näitena võib tuua hiljuti Kasselis, Saksamaal aset leidnud juhtumust, kus keegi tulesüütamiselt tabatud isik seletas, et ta tõuke oma vanemate maja süütamiseks saanud kinos nähtud

filmist. Aastate eest paljastati Viljandis alaealiste poisikeste poolt asutatud kuritegelise ilmega vandeselts „Must käsi”, mille asutamiseks jällegi tõuget annud kriminaal-juhtumusfilmid.

„Filmi lapsehaigused” mitmesuguste „põrutavate eludraamadega”, „sensatsiooniliste detektiivjuhtumustega” ja muude seesuguste labasustega tingisid asjaolu, et teaduslik ja praktiline kriminalistika vaatas filmile kui kahjulikule tegurile. Tuleb ju kuritegevuse vastu võitlemisel tegutseda mitte ainult sündinud kuritegeliste aktide kallal, vaid ka võidelda kuritegevuse edendavate tegurite ja nähtuste vastu.

Viimastel aastatel aga on välismaade

kriminaalpolitsei filmi suhtes asunud teisele seisukohale. Film on saanud mõjuvaks abinõuks kuritegevuse vastu võitlemisel. Ameerikas on film juba mõnd aastat kriminaalpolitsei teenistuses. Ja nagu Berliini politseipresiidiumi kriminaalkomissar Verneburgi kirjutustest filmi kohta näha, on ka Saksa kriminaalpolitsei filmi võtnud nende rohkearvuliste abinõude hulka, mida moodne kriminaalpolitsei kasutab kuritegevuse vastases võitluses.

Filmi kasutamiseks kriminaal-alal on kolm võimalust, mis üksteisest täiesti erinevad ja moodustavad iseseisvad alad. Film on kriminaalpolitsei elus võetud tarvitusele kui: 1) kriminaal-õppefilm, 2) kriminaal-mängufilm ja 3) film kui tegelik võitlusabinõu kuritegevuse vastu.

Esimesena võeti kriminaalpolitseis tarvitusele kriminaal-õppefilm. Iga riik peab tänapäev omama teaduslikult ja tehniliselt kõrgel tasapinnal seisva kriminaalpolitsei, kes on põhjalikult ette valmistatud oma erialal. Film, kui millegi muuga asendamatu õppevahend, tõusis kriminaalpolitsei ettevalmistusel varakult päevakorraks. Eeskujuna võeti sõjaväest. Sõjaväelisel väljaõppel on film tunnustatud üheks paremaks abinõuks paljude praktiliste ja teoreetiliste õppeainete selgitamisel, mis õppeaine omandamise kiiruse ja ülevaatlikkuse seisukohast kaugele taha jätab igasugused sõnalised seletused ja õpperaamatud. Välismaail on tekkinud laialdane õppefilmide eritööstus. Ka meie kaitseväes on film õppevahendina juba tarvitusel ja käesoleva aasta suvel hakatakse sellekohaseid erifilme valmistama ka Eestis.

Samadel alustel kui sõjaväelisel väljaõppel kasutatakse õppefilmi ka kriminaalpolitseis. Ja mitte ainult kriminaalpolitseile, vaid ka teistele politseilikeidele ja kodanikkudele, kes oma elukutse või ameti tõttu võivad kokku puutuda kuritegelise elemendiga, on kriminaal-õppefilm vajalikeks ja kasulikeks õppevahendiks.

Kurjategijate töötamise meetodid, kriminaalpolitsei tegevus mitmesugustel erijuhtumustel, näit. jälgede, asitõenduste jne. otsimine ja kopeerimine ja palju teisi samalaadilisi õppeaineid on kriminaal-õppefilmide sisuks.

Valmistades õppefilmi, mida saab kasutada paljusid aastaid ja mille valmistamisel saab ainet enne põhjalikult ette valmistada ja läbi töötada, valitakse de-

monstratsioonidest kõige enam õnnestunud, nii et filmiga täpsuse ja ülevaatlikkuse mõttes ei suuda võistelda ükski lektor ega õpetaja. Filmis võib lavastada jälgede kopeerimist, kurjategijate töömeetodeid jne. sündmuste tõelises keskkonnas, suusõnalisel õpetamisel aga on raske, kui mitte päris võimatu kogu auditooriumi viia oletatavale sündmuskohale, et anda tõetruud pilti olukorrast, milles kriminalistil tuleb kasutada õpitut teadmisi ja praktilist oskust.

Õppefilmi tegelikul tarvitamisel on võimalik õppeainet järgimööda demonstreerida lugematu hulk kordi, kuni aine kõigile on selge. Filmi on kerge saata maakohtadesse, sealsetele ametnikkudele vaatamiseks. Kuna tänapäev kinode võrk on laiali laotatud üle kogu maa ja suuremas osas koolides on olemas kinoaparatuurid, ei valmista filmi vaatamine raskusi ka maakohtades teenivatele ametnikkudele.

Õppefilmi vend kriminalistika alal on kriminaal-mängufilm. Mõlemad ammutavad ainet ühest ja samast teaduseharust, kuid käsitavad seda ainet erinevatest lähtekohtadest ja erinevate sihtidega. Kui kriminaal-õppefilm selgitab teatud momente kuritegevusest ja selle vastu võitlemisest kitsamas piiris ja neid annab edasi inimestele, kes tahavad õppida seda kui eriainet, on kriminaalmängufilmi vaatajaskond hoopis teistsugune ja film püüab taotleda kasvatavaid ja parandavaid eesmärgi.

Kriminaal-mängufilmi vaatajaskond on tihti filmis valitsevale tendentsile vaenu-line, nagu teatud liik inimesi on vaenu-line politseile üldse ja kriminaalpolitsei tegevusele eriti. Paljud vaatavad kriminaal-mängufilmi sensatsioonihimust aetuna ja mõnigi pealtvaataja on niisugune, kes on kaldumas kuritegelisele teele. Selles keskkonnas peab oma parandavat mõju avaldama kriminaal-mängufilm. Sensatsioonihimulistele näitab ta, et moodne kriminalist ei ole mingi üliinimlikkude annetega varustatud Scherlok Holmes, vaid töömees, kes kasutab teaduslikul alusel põhjenevaid, tihti üllatavalt lihtsaid, kuid ka raffineeritud töömeetodeid ja abinõusid.

Teisi peab kriminaal-mängufilm tagasi hoidma kuritegevuse kallakult ja libedalt teelt oma külma asjalikkusega ja alasti, ilustamata tõega. Muidugi ei saa niisuguste filmide abil parandada elukut-

selist kurjategijat. Kriminaal-mängufilm pöörduv noorte algajate poole kuritegelisel alal. Tõelikkuse näitamisega hoiatab ta algajaid kuritegevuse meelituste eest, lastes neil tõetruus olukorras algusest lõpuni kaasa elada inimese elu alguse ja lõpu, kes andus kuritegevusele.

Et niisugune film oma karmi asjalikkusega võib avaldada suurt parandavat mõju, seda tõendab Preisi siseministrieriumi poolt 1926. a. valmistatud suur kriminaal-mängufilm „Tema suur langus“, mida heade tagajärgedega on näidatud Saksamaal noorte kurjategijate kolonides, parandusmajades jne. Igapäevase tegeliku elu olukorras on kriminaal-mängufilmis kujukalt näidatud, kuhu viib välja tihti kergemeelselt tehtud „ilmsüütu“ algus.

Kaudse parandamisabinõuna on vanglates tarvitusele võetud ka harilik mängufilm. Paljudes välismaade vanglates näidatakse häid filme vangidele juba aastaid reeglipäraselt. Läinud aastal tehti sellega algust ka Rootsi vanglates.

Kõige laialdasemalt võib kasutada filmi abinõuna tegelikus võitluses kurjategijatega. Film kuritegevuse selgitamise ja isegi vangistamise abinõuna on välismaade kriminaalpolitseis võetud tarvitusele juba aastate eest.

Evolutsioon süütoenduste hinnangus eeluurimisel ja kohtuprotsessis on esikohale paigutanud asitõendused, kuna suusõnalisi seletusi arvesse võetakse neil olukorral, kui võimalik ei ole tõendusmaterjalina kasutada asitõendusi. Seepärast on ülesvõtted, joonistused, mudelid sündmuskohtadest jne. kriminaalpolitsei tegevuses suure tähtsusega. Asitõenduste kogumisel minnakse välja seisukohast, et piltide ja joonistuste kujul kogutud materjal on ümberlükkamatu tõendusmaterjal ning aitab kõiki praktilisi ja teaduslike seletusi teha kergemini arusaadavaks. Eriti kasulik on siin liikuv pilt ja seepärast kasutavad välismaade kriminaalid filmi igal sobival juhusel tõendusmaterjali muretsemiseks ja selle jäädvustamiseks. Tihti annavad ka filmi-amatööride ja muud juhuslikud ülesvõtted mingisugusest sündmusest väärtuslikku materjali ja kriminaalpolitsei otsib vajaduse korral neid ülesvõtteid eraisikute käest samuti kui senini püüti leida harilikke päevapiltlike ülesvõtteid, käekirjanäiteid jne., mis aitasid kriminalisti kurjategija jälile. Eriti nüüd, mil filmimine on saanud juba ama-

tööride spordiks ja amatöör-kaamerate odava hinna tõttu filmimine muutub igale eraisikule kättesaadavaks, pakuvad eraisikute tehtud amatöörülesvõtted kriminalistile rikkalikku materjali. Ei ole kahtlust, et amatööride filmiapaaradid ilmuvad ka Eestis lähematel aastatel turule ja ka siin hakatakse ülesvõtteid tegema.

Asendamatu on filmi abi asitõenduste ja üldse tõendusmaterjali muretsemisel. Inimlik silm tabab silmapilksel situatsiooni vastavalt oma tähelepanuvõimele kas hästi, täielikult või osaliselt; inimene võib üksikut pilti või ka tervet rida momente kirjeldada enam-vähem objektiivselt, kuid peensuste meelespidamine, ja mis peaasi, nende kordamise järjekord ja arv on tihti ebatäpne, mis raskendab kriminalisti tööd. Samuti on ümberlükkamatu tõsiasi, et ka kõige paremini koolitatud silm ei näe kõiki asju. Filmikaamera klaas-silma ja rulliva filmilindi eest ei jää aga ükski peensus varjule.

Teopaigast ja teistest tõendusmaterjalidest tehtud filmi pärastisel uurimisel ja kasutamisel on suure tähtsusega filmi-ettekande kaks tehnilist omadust, nimelt filmilindi seis ja tagasijooksu etteseade, mis võimaldavad jälgida huvitavaid kohti ülesvõetud momentidest või kohtadest kauemini.

Kuna juba harilikkudest sündmustest inimese silmale teatud osa jääb nägematuks, on inimene täiesti abitu üksteisele ülikiiresti järgnevate sündmuste puhul. N. n. „Zeitlupe'ga“ tehtud ülesvõtted aga võimaldavad vaadata ka nende sündmuste ridadesse, mille sisemine koosseis muidu alatiseks jääks varju inimese silmade eest. „Zeitlupe“ abil on võimalik kiireid liigutusi aeglasemalt ette kanda, nii et iga liigutust võib selgesti vaadelda kõigis selle faasides algusest lõpuni.

Kurjategijalt ülestunnistamise nõutamine pole veel kõrgeim kriminaalne osavus. Moodne kriminalist peab tuhat korda tähtsamaks seda, et vaevarikka tööga koguda tõendusmaterjali ja salgavat kurjategijat seada ümberlükkamatute süütoenduste ette, samuti ka tunnistajate seletust omalt poolt tõendada kindlate asitõendustega, et kindlustada õiglast karistust kurjategijale. Siin on film kui viimane uudis jälgimistehnikas kriminalistile tähtsaks abinõuks.

Peale siin loetletud filmi kaasaaitavate ülesannete kuritegevuse vastu võitlemisel on viimastel aastatel filmi hakatud

kasutama ka kui otsekohest abinõu kurjategija paljastamiseks. Kõne on siin automaatsest isefilmijast kaamerast, mida kasutatakse sisseмурdjate, pangaröövlite jne. ülesvõtmiseks. Kuigi ka Euroopas on müügil niisuguseid ülesvõtte-aparaate, on käesoleva aasta algul Ameerikas konstrueeritud kaamera kõige täiuslikum, mis pärast siin selle lühike kirjeldus.

Kassaruumides, pangakeldrites ja teistes suurte väärtuste hoiukohtades monteeritakse varjatud kohta filmikaamera, mis kujutab endast 20 cm. kõrget ja 15 cm. laia kasti. Aparaat on varustatud õige tugeva valgusjõuga ultrastigmatiga „F:1,9”. Filmilint kaameras ei ole pikk, selles on ainult 160 pildikese jaoks negatiivlinti, kuid kuna põgenenud kurjategija isiku kindlakstegemiseks küllalt on paarist filmipildist, jätkub sellest filmist kurjategija kõigi liigutuste filmimiseks. Ülesvõtteaparaat hakkab automaatselt töötama kui kurjategija satub sellekohase seadeldise peale või puudutab kassakappi, samal ajal hakkab töötama valgustussisseade, mis ehitatud nii, et hariliku elektrivalgustuse juhesid või kontakti rikkudes ei saa sisseмурджа ometi rikkuda filmikaamera töötamiseks määratud valgustust.

Ümberlükkamatu tõendusmaterjali soetamisega ja kurjategija isiku kindlakstegemiseks ei ole aga kriminalisti ülesanne lõppenud ega ühiskond kardetava isiku eest kaitstud. Kurjategijat on vaja tabada. Ja kriminaalpolitsei leidlikkus on oskanud kohandada filmi ka sellele ülesandele.

Kurjategijate ilm muutub iga aastaga ikka rahvusvahelisemaks. Hästi korraldatud kiirühendus, eriti lennuühendus võimaldab kurjategijal sündmuspaigast kiiresti kaduda ja enda ning otsimist toimiva kriminaalpolitsei vahele lühikese ajaga jätta suuri kaugusi. Teiseks otsib kriminaalpolitsei mitte ainult põgenenud kurjategijat, vaid ka kadunud inimesi, röövituid või varastatud kallasasju j. m.

Siin äratavad liikuvad pildid lühikese aja tabava tekstiga palju rohkem tähelepanu ja virgutavad laia publikut otsimisele kaasa aitama kui hoolikalt kokku-

seatud kuulutused ja muud seesugused senini tarvitatud abinõud. Siin peab tähendama, et mõnekümne meetrilise filmi valmistamine ei nõua mitte väga palju rohkem aega kui hariliku ülesvõtte valmistamine ja ei lähe rohkem maksma kui keskmine kuulutus ajalehis.

Välismaail on katseid tehtud suuremaid rahvusvahelisi kurjategijaid politsei kätte sattumisel senise päevapildistamise asemel filmida, et uue kuriteo toimepanemisel filmi kasutada otsimisel. Sama suur tähtsus on amatöörülesvõtetel kui amatöör-filmimine lähematel aastatel on saanud üldiseks. Inimest, keda kord on filmitud, on filmi järele kerge üles leida. Filmi paremus päevapiltlike ülesvõtte ees seisab selles, et filmis näeb inimene ise loomulikke liigutusi, kõndimise viisi ja erilisi kehalisi tundemärke, mis päevapiltlike ülesvõtte juures ei too suurt kasu kui kurjategija end maskeerib välimuse muutmisega, näit. habeme kasvatamise või mahaajamisega, värvimisega j. n. e. Filmi kiire paljundamise ja edasisaatmise võimalus, samuti ka kerge ja lihtne demonstreerimine ja arusaadavus kõigis mais teeb temast kriminaalpolitsei tugevama sõjariista rahvusvaheliste kurjategijate jälgimisel ja tabamisel.

Seejuures peab meeles pidama, et filmi tehniline arenemine seisab alles oma tõusu eel ja töötab ikka uusi ja uusi kasutamisevõimalusi. Tarvitseb ainult mainida n. n. raadio-kino, s. o. kinopiltide edasiandmist elektrilainete näol, milline probleem viimaste kuude jooksul on lõpuliikult lahendatud ja Euroopas juba tarvitusele võetud. Inglismaal Bairdi poolt valmistatud „raadiokino” vastuvõtteaparaat on juba turule lastud, hinnaga 140 krooni. Seega on igal perekonnal võimalik endale soetada aparati, millega ta oma kodus võib kuulda räägitud sõnu ja näha kinofilmide korruga. Milliseid välja-vaateid see pakub tagaotsitavate kurjategijate leidmiseks, see on selge ilma kommentaarideta, sest kriminaalpolitseil avaneb võimalus ühe korruga anda edasi sadadele tuhandetele inimestele tagaotsitavate kurjategijate pilte ühes suusõnaliste seletustega.

Mis edasi?

K. Reinberg.

Läinud aasta „E. Politseilehe” nr. 52. tõi järgmise küsimuse: „Kas politseil on õigus toimetada ülevaatusi ja läbiotsimisi rahukohtunikule alluva isjus kr. kp. s. §§ 105 ja 106 põhjal, rahukohtuniku sellekohase erilise käsuta või orderita?” Seal samas loeme ka vastust: „Ei ole õigustatud.”

Minul oli juhul käsitada seda küsimust „E. Politseilehe” veergudel (nr. 28 l. a. „Krim. kohtup. sead. § 258”). Mina tulin samale arvamisele. Pole tarvis juriidilisi peensusi selle küsimuse harutamisel. Kr. kp. s. § 105. lausub otsekohe, et „vaatlemised, ülevaatused, läbiotsimised ja võtanged toimetatakse ehk rahukohtuniku enese poolt, ehk tema ülesandel kohalise politsei ametnikkude poolt.” Selge on, et politsei siin otsekohe rahukohtuniku ülesandeta ei tohi tegutseda. Ja et see ülesanne peab kirjalik olema, seda on näha § 106., mis lausub: „Vaatlemiste, ülevaatuste, läbiotsimiste ja võtangute toimetamine pannakse rahukohtuniku poolt politsei peale ainult siis, kui mõnesuguste eriliste asjaolude tõttu neid toiminguid tema iseäralikult ei saa täita ning võimalusi pole neid edasi lükata. Sellekohases rahukohtuniku määruses peab olema tähendatud põhjused, millistel vaatluse, ülevaatamise, läbiotsimise või äravõtmise toimetamine pandud politsei peale, samuti koht, kus mainitud toimingud tulevad toime panna.”

Olgugi, et see seadus meie oludele ei vasta ja et politsei, eriti kriminaalpolitsei praktika sellest seaduse nõudest amugi on üle kasvanud, on ta meil maksev. Minnes välja puhtjuriidilisest seisukohast, võis „E. Politseilehe” toimetuse vastus ülaltoodud küsimusele ainult eitada olla.

Mis nüüd edasi? Kas peab politsei oma edaspidise tegevuse kokkukõlastama selle seaduse otsekohese keeluga või jälle, sellest hoolimata, oma endisest praktikast pidama kinni?

Esimesel juhul tähendaks see politsei teguvõime otsekohest halvamist. Pole tarvis palju sõnu, et näidata, kui raske, isegi võimatu, oleks politseil siin talitada vastavalt seaduse nõuetele. Kujutage ette, et kriminaalpolitsei poole pöördub kodanik, kelle juures äsja vargus toime pandud, ning palub kriminaalpolitsei abi.

Temal on teatud isiku vastu kahtlustused, mis näivad olema täiesti põhjendatud. Mis siin peab tegema kriminaalpolitsei ametnik? Vastama, et tarvis enne asjast teatada vastavale rahukohtunikule ning viimase käest muretseda läbiotsimise käsk? Või otsekohe tegutseda? Esimesel juhusel võib ette näha, et ajaks, mil saabub läbiotsimise käsk, nii varas kui ka varastatud varandus võivad juba politseile kättesaamatuks saada. Vähe sellest! Meie nägime, et vastavalt seaduse nõudele rahukohtuniku läbiotsimise määrus peab sisaldama ka koha, kus läbiotsimine tarvis toime panna. Oletame aga, et määruks tähendatud kohas selgub, et läbiotsimist tarvis jätkata veel teises ehk kolmandas kohas. Kui jällegi seaduse tähe järgi käia, siis peaks kriminaalpolitsei ametnik nõutama rahukohtunikult uue läbiotsimise orderi ja alles siis võiks tema oma tegevust jätkata. See on linnas, kus rahukohtunikud ikkagi kättesaadavad. Aga maal, kus mitmed konstaablid isegi telefonita on? On enam kui selge, et sarnane viivitatud tegutsemine politsei juurdluste eduks kaasa ei aita ja kahju-kannatajate seas õigustatud nurinat võib tekitada. Kui aga politseiametnik paneb toime läbiotsimise või muu ülalloodud toingu ilma rahukohtuniku orderita, siis on tema oma võimupiiridest üle astunud! Ei muuda siin asjaolu, kui need toimingud põhjendatakse kr. kp. s. § 258, sest see paragrahv võib käsitusele tulla ainult asjades, mis alluvad üldkohtule. Siin oleks ehk kohane meeletuleta meie põhiseaduse § 10: „Kodu on puutumatu. Ei või olla tungimist eluasemesse või selle läbiotsimist, muidu kui juhtumistel ja nõuete täitmisel, mis on seaduses tähendatud.”

Ent süveneme veelgi tekkinud olukorra vaatlemisse! Mis peab tegema politseiametnik, kellel kiires korras tarvis rahukohtule alluvas asjas ette võtta läbiotsimine, kuid kes vastutust viimase eest ei taha võtta enda peale? Ta pöördub ülemuse poole; viimane käsib viibimata ette võtta läbiotsimise. Peab ta vastuvaidlemata täitma ülemuse käsku ning läbiotsimise ette võtma rahukohtuniku orderita? Kui aga tekib kahtlus, kuivõrd seaduspärane on see ülemuse käsk (kahtlus, milline, nagu nägime, küllaldaselt põh-

jendatud on) ja kas see tuleb kui seadusvastane täitmata jätta? Siis aga võetakse vastutusele ülemusele vastuhakkamise eest!

„E. Politseilehe” veergudele on sattunud nii mõnigi politsei praktikas, eriti juurdluste alal, tekkinud küsimus, mis autoriteetlikku seletust vajaks. Nähtavasti on meie hääl liig väeti, et küünida

prokuratuurini, kes neid peaks lahendamada. Kui aga politseiametnik juhtub seaduse vastu eksima ja seda sel põhjusel, et ei mõistnud õiget teed leida seaduse vastoludes, siis on kohe seal prokuratuur, kes võtab ta vastutusele. Tahaksin loota, et prokuratuur valib endale meile vähem kibedama tee seaduse tõlgitsemiseks.

Kas ja kuidas oleks võimalik arendada meie politseiametkonna teadmisi?

Konstaabel A. Peterson.

Elame ajajärgul, mil peab igapäev edasi rühkiva eluga sammu pidama, et mitte jääda ajaratta alla ja saada muljutud sellest. Meie politseipere on ja püüab ka kindlasti edaspidi elu ning ajaga samuda kaasa, teisiti poleks politsei üldse mõeldavgi. Politseikool valmistab ette noori ajanõuetele vastavaid ametnikke, kuid vähe on sellest, mis koolis selle lühikese aja tõttu omandatakse — elu sammu edasi, ka nemadki jäävad ajast, maha, kui teadmisi ja kogemusi ei täienda. Rääkimata veel teistest, kes teenivad kauemat aega kohtadel.

On püütud anda välja vastavaid raamatuid, mis küllalt tänuväärt teejuhtideks ning õpetajateks, kuid kuivõrd jääb vaba aega ja tahtmist õppimiseks. Ametnik, tulles õhtul hilja oma igapäevase töö juurest, on niivõrd väsinud, et õhtul kõige parema tahtmise juures ei suudagi lugema hakata ja kuigi teeb seda, siis pole sellest kuigi suurt tulu.

Kuidas saaks teostada teadmiste täiendamist? Vaadates teisi ametnikke, näit. õpetajaid, leiame, et nemad värskendavad omi teadmisi suvistel kursustel, sest neil on vaba suvine vaheaeg. Meil, politseiametnikel, pole sarnast vaheaega, pole isegi püha-, ega puhkepäeva, samuti ka öörahu. Siiski on ka meil suvel kergem aeg ja vähem tööd. Kas ei saaks ka meie seda kuidagi viisi kasutada teadmiste täiendamiseks? Minu arvates oleks see võimalik. Nimelt võiks ka meil katsuda korraldada suvel kas või ühenädalisi

loenguid ja seda just prefektuuri juures linnas.

Kerkib küsimus, kust saab lektoreid? Usun, et hrad prefektid, komissarid ja kriminaalkomissarid, kui kogenud ja kõrgema haridusega politseijuhid ei loobuks oma kaasabi pakkumast selles meie politseipere üldtähtsusega asjas ja nad täiendaks oma kogemuste ja teadmistega ka meie teadmisi, võib ju veel olla, et ka kohalikud haritlased oleks nõus mõnd tundi ohverdama erilise tasuta. Ma ütlen meelega tasuta, sest kui tasu eest, siis läheks see kalliks ja võidaks vaielda vastu sellest küljest. Kuidas saavad maa-konstaablid võtta osa loenguist? Siin tuleks minu arvates eeskätt nõrgemaid ametnikke katsuda loenguile saata ja seniks rajoon jätta naabri kätte. Oleks küll soovitatav kahed sarnased loengud korraldada suve jooksul, siis saaks enam-vähem kõik võtta osa. Kui see poleks läbiviidav, siis vähemalt ühedki loengud — oleks ka midagi! Kui vast lektoritel pole võimalik töötunde kulutada selleks, siis võiks loenguid korraldada pärast lõunat, kuna enne lõunat võiks teha sportlisi harjutusi. Ka saaks niisugustel loengutel mitmeid küsimusi ja meetodeid ühiselt harutada läbi. Ka enesekaitse võtetega tutvuneda saab ainult siin, mis midu raske viia läbi. Loodan, et hrad ülemused kui ka ametivennad oma arvamist avaldavad minu mõtteavalduse kohta meie kutseajakirjas.

Vallaomavalitsuste arvepidamine.

(Lõpp.)

Siseministeriumis leiti, et nii Linnade liidu „Omavalitsuse arvepidamise põhi-jooned” ühes nende täiendusega „Omavalitsuste lihtsustatud arvepidamise kava” kui ka Maaomavalitsuste liidu „Kahekordne raamatupidamine Eesti vallaomavalitsuses”, mis rajatud eelnimetatud „põhijoontele,” ei vasta vallaomavalitsuste tarvetele ega nõuetele: arvepidamine nende järgi kujuneb liig keeruliseks, tarvitab palju ülearust, asjatut ja otstarbetut tööd ning kõige sellejuures annab puudulikke ja vildakuid tulemusi. Mainitud teoste peamiseks puudusteks ja liialdusteks osutuvad:

1. Arvestuste poolikus — osa nõutavatest dokumentidest ja raamatutest pidamatajätmine, mistõttu eeskujuks määratud arvepidamised esinevad puudulikkude juhatustena ega võimalda jälgida puuduvate raamatute tegelikku pidamise viisi, nende suhtumist ja võrdumist teiste raamatutega kui ka kogu arvepidamise revideeritavust.

2. Linnade liidu „Omavalitsuste lihtsustatud arvepidamise kavas”: a) läbikäikude otstarbetu jaotus kronoloogilises kassaraamatust kahte lahtrisse, mis ei too mingit kasu, vaid nõudes pingutavat tähelepanu summade sissekandmiseks ja rohkem tööd nende kokkuarvamiseks ning ülekandmiseks leheküljelt leheküljele kui senine üks lahter, segab arvestust veel sellega, et tuleb teha memoriaalseid ülekandeid ühest lahtrist teise, mistõttu läbikäigud näivad tõelikkusest suurematena ega võrdu muude raamatute kokkuvõtetega; b) kõigi läbikäikude kassaraamatust üksikult laialikandmine pearaamatu kahe jao paljudele arvetele — mitmele sajale arvele, mistõttu arvepidamine muutub eriti keeruliseks ja raskeks, nõudes rohkesti aega ja tööd üksikute arvete nende suure hulga seast ülesotmiseks ja summade sinna sissekandmiseks, samuti ka suure hulga üksikute arvete kokkuvõtmiseks ja kokkuvõtete võrdlemiseks.

3. Maaomavalitsuste liidu „Kahekordses raamatupidamises” — sissetulekute ja väljaminekute läbikandmine peale maksuderaamatu ja eelarvelise raamatu: itaalia-viisilisel arvestamisel viiest põhiraamatust „mustkassaraamatust”, mis paratamatult, „shurnaliseeritavast” kassa-

raamatust, sissetulekute ja väljaminekute eraldamise raamatust, üldisest shurnaalist ja pearaamatust), ameerika-viisilisel arvestamisel kolmest põhiraamatust („mustkassaraamatust”, „shurnaliseeritavast” kassaraamatust ja shurnaal-pearaamatust). Mainitud raamatute pidamise teeb eriliselt raskeks läbikäikude igas iseviisi grupeerimine, järjestamine, reastamine ja kokkuvõtmine, mis tarvitab palju aega ja on tülikas revideerida ning osutub liialti asjatuks ja ülearuseks, kuna seniste arvestusviiside järgi jätkub arvestamiseks üldiselt kahest põhiraamatust — kronoloogilisest kassaraamatust ja süsteemaatilisest pearaamatust.

4. Mõlemates teostes läbikäikude otstarbetu liigitus ja koondus paljudeks kollektiivarveteks, millede kõrval tuleb pidada abiraamatutena reskontrosid suure hulga alaarvetega, mis võivad tõusta sadadeni, näit. deebitoride ja kreditoride reskontros, kus üksikud juhuslikult läbikäivad ehk edasiantavad summad arvestatakse asutuste ja isikute nimelisel eriarvetel, kuna nad senini arvestatakse pearaamatu ülteenal üldisel edasiantavate summade arvel.

5. Eelarveliste läbikäikude (mis suuremas osas vallaomavalitsustes senini arvestatakse jällegi ühelainsal üldisel eelarveliste tulude ja kulude arvel) laialikandmine mitmele-setmele arvele, nagu: eelarveliste deebitoride arvele, eelarveliste kreditoride arvele, ettesaadud tulude arvele, ettemakstud kulude arvele, üksikute avansside ehk eelsummade arvele ning koondamine muude võõraste läbikäivate summadega ühisele üldisele kollektiivsele deebitoride ja kreditoride arvele, kus vahe oma ja võõraste summade vahel kaob, mis ühest küljest ei võimalda ülevaadet eelarveliste summade tõelikust seisukorrast ning selle tõttu võib järeldada teadmatuid ülekulutusi, võõraste summade väljaandmisi valla tarveteks, teisest küljest aga soodustab eelarveliste summade tarvitamist väljaspool eelarvet muudeks otstarveteks.

6. Summade kasutamine ettevõtete teostamiseks väljaspool eelarvet, valla- ja maaomaval. sisset., väljam., eelarv. ja aruann. ajut. sead. (R. T. 1920, nr. 18/19) § § 71 ja 72 vastaselt.

7. Fiktiivsete läbikäikudega arvestami-

ne, nagu „tasutavad laenud” aktivas ja „eelarve võlgnikkude kapital ning väärt-paberite kapital” passivas, milliseid kapitali tõelikult pole olemaski, mis on vaid kunstlikult kombineeritud ja asjatult välja mõeldud, tekitavad ülearust tööd ja segavad arvestust, suurendavad kunstli-kult bilanssi ja teevad ta ebaõigeks.

8. Erikapitalide koondamine kollektiiv-arveteks ja niiviisi arvestamine, et lae-nude tegemisel nende edasikandmisega ühedelt arvetelt teistele, kapitalid kahta-nevad ja protsendid kaovad. Arvestus ei väljenda üksikute erikapitalide koosseisu ega näita, milles iga kapital seisab, palju temast rahana kassas, palju väärt-paberites, palju hoiul pankades, palju antud lae-nudeks, palju kannud protsentide ja milleks protsendid tarvitatud. Need puudused ei võimalda järelevalve teostamist selle üle, et iga kapitali protsendid tarvitatakse nendeks otstarveteks, milleks nad mää-ratud, ja et kapitalid ise seisaksid puu-tumata ja neid ei kulutataks ilma järele-valveasutise loata, nagu nõuavad maks-vad seadused.

9. Kogu arvepidamise tulemuste nii puudulikkus ja selgusetus, et nende tule-muste põhjal kokkuseatud aruanded ega bilanss ei väljenda, millised niimeit sum-mad seisavad kassas, kas ja kui palju on seal eelarvelisi, kui palju muid summa-sid, millised summad on antud hoiule, millised mahutatud väärt-paberitesse ja millised ning kui suured on omavalitsuse tõelikud kapitalid ja tõelik varandusline seis.

Kui Linnade liidu ja Maaomavalitsuste liidu arvepidamise kavade esildatud puu-dustele ja liialdustele juhiti siseministee-riumi poolt tähelepanu, siis teatas riigi-kassa rahaministeriumi esindajana 1927. aasta 23. veebruari kirjaga: Kava üksik-asjaline kritiseerimine arvepidamise liht-suse ja konstruktsiooni suhtes ei kuulu riigikassa arvates rahaministeriumi ülesannete hulka.

Riigikontrolli tsiviilosakond vastas 1927. a. 12. juuli kirjaga: Et Linnade lii-du poolt esitatud „Omavalitsuste lihtsus-tatud arvepidamise kava”, samuti ka val-laomavalitsuste arvepidamise kavad on riigikontrolli arveasjanduse nõukogus üksikasjalikult läbi vaadatud ja vastavad protokollide ära kirjad administratiiv-osa-konnale saadetud, siis ei ole tsiviilosakon-na arvates mingisugust põhjust ega ka tarvidust neid kavasisid veel kord haruta-

sele võtta, seda enam, et maksvate sea-duste järgi riigikontrolli ülesannete hulka ei kuulu omavalitsuste arvepidamise juht-nöörade korraldamine.

Maaomavalitsuste liit 1927. a. 1. apr. kirjaga tunnustas Linnade liidu „Oma-valitsuste lihtsus-tatud arvepidamise ka-va” vallaomavalitsustele vastuvõtma-tuks, kusjuures arvete klassifikatsiooni ja korrespondeerimise kohta, mis mõle-matel — nii Linnade liidu kui Maaoma-valitsuste liidu — kavadel ühetaolised, väitis järgmist: „Suuremaks mõistatu-seks jäävad keerulised kahekordsed ar-vestamised arvetega, mille mõiste selge ei ole raamatupidamist mittetundjale val-laomavalitsuse tegelasele.... nagu tasuta-vate laenude arve ja võlgnikkude kapita-li arve. Esimest arvet debiteeritakse laenu saamise puhul, teist krediteeritakse aasta lõpul võlgujäänud maksudega. Jä-relikult annab esimene arve tema deebet-isse kantud summa bilansi aktivasse, teine arve tema krediti-isse kantud sum-ma bilansi passivasse. Võttes neid arveid bilansi suhtes, peaks esimene olema akti-va ja teine passiva arve, s.o. tasutavate laenude arve peab näitama meie varandust meie enda käes ehk kellegi teise käes ja võlgnikkude kapitali arve meie kohus-tust kellegi vastu. Võttes neid nii, nagu see teoreetilise järelduse juures ja arvete enese nimetuse juures olla saab, omab tasutavate laenude arve mõiste, et ta näi-tab summat, mis meil laenuna välja antud ja mis meil saada on, s.t. on meie va-randus, kuma võlgnikkude kapital peab mingit meie kohustust näitama kord saa-dud summa arvel. Tegelikult pole aga, võttes toodud näiteid, tegu ei saadaoleva summaga ega meie valitsemisel oleva ka-pitaliga, mispärast nende arvete kaudu korrespondeerimine ainult segadust võib tekitada. Teiseks, kui küsimus puhtteo-reetiliselt üles seada, kumba liiki need näiteks toodud arved kuuluvad, aine või isiku arvete hulka, resultaadi või sega-arvete hulka, siis peab nende jaoks küll uue arvete liigi nimetuse otsima.... Ei saa sellepärast nimetatud arvete käsitamist ja nende kaudu korrespondeerimist pool-dada.”

Maaomavalitsuste liidu sekretär aval-das 1927. a. 4. oktoobri kirjaga: niipalju kui tema teada, Eesti maaomavalitsuste liit ei pretendeerivat enam oma kava kinnitamisele, vaid arvestavat vallasek-retäride seisukohtadega, kes olevat tun-

nustanud omaks ühe teise ameerika meetodi ja palunud teda sellejärgi kava kokku seada.

Järelikult ka neist viimati esitatud seisukohtadest paistab, et nii Linnade liidu (kui Maaomavalitsuste liidu) kaitsesid vallaomavalitsuste arvepidamiskavade valmistamiseks pole õnnestunud. Teised asjaosalised aga, Vallasekretäride selts, rahaministeeriumi esindajana riigikassa ja riigikontrolli esindajana tema tsiviil-osakond, kes olid ka huvitatud vallaomavalitsuste arvepidamise korraldamise küsimusest, on nende küsimuste harutamise lõppudelõpuks loobunud ning jätnud vallaomavalitsuste arvepidamise korraldamise siseministeeriumi ainuhooleks.

Siseministeeriumis m.a. 28. novembril korraldatud nõupidamisel leiti, et vallaomavalitsuste arvepidamise kavade harutamised komisjonides ja vaidlused sellel alal, mis väldanud mitmeid aastaid, ei või kesta lõpmatuseni ega vallaomavalitsuste arvepidamine seetõttu jääda korraldamata, kus võidakse toimida nii, kuidas kellelegi meeldib, milline olukord järelgab korralageduse. Tuleks teha kohustavaks mingisugune ühtlane kord, panna üldiselt maksma mõni ühtlane kava, mille järgi arveid peaks peetama ja mille järgi arvepidamist võiks nõuda. Kuigi see kava ei oleks täielik ega suudaks kõiki rahuldada, aitaks ta siiski asja edasi viia ja looks arvepidamisesse vähemalt kindlama korra. Ilmsikstulevaid puudusi võib pärast parandada, kava täiendada ja edasi arendada või mõne aja pärast võtta tarvitusele mõni uus parem kava, kui see-sugusega esinetakse.

Olulisemateks lahkiminekuteks ja vaieldavamateks küsimusteks vallaomavalitsuste arvepidamises on läbikäikude registreerimine ja kokkuvõtmine pearaamatusse ülekandmiseks — kas see peab teostuma kviitungite kontsudele „shurnaliseerimisega” kassaraamatusse ja muude vaheraamatute kaudu (mis tarvitab rohkesti aega ega võimalda kassa-seisu kindlakstegemist talituspäevadel) või otsekohe kronoloogilisest kassaraamatust, kasutades maksuderaamatute ja eelarveliste raamatute kokkuvõtteid nagu seni on tehtud, kusjuures kassaseisu kindlakstegemine on võimalik igal ajal.

Jõuti ühemeelselt otsusele, et esialgu tuleb jääda senise üldiselt tarvitatava n.n. liivimaa arvepidamisviisi juure sise-

ministeeriumi ülesandel A. Looritsa poolt kahekordse raamatupidamise nõuetele vastavalt parandatud ja täiendatud kava järgi, mis võtta tarvitusele alates 1. apr. 1928. a. igalpool peale Virumaa ja Saaremaa vallaomavalitsuste, kus senini oli tarvitusel ameerika-viisiline arvepidamine ja kus võtta katseks tarvitusele selle lihtsustatud viis Maaomavalitsuste liidu poolt uult soovitatud H. Aviksoni kava järgi selle tingimusega, et arvete liigitamises ja arvepidamise tulemuste saavutamises toimitaks samade põhimõtete ja nõuete järgi, mis esitatud A. Looritsa 1926. a. 28. detsembri ettekandes siseministrile, ja mis teostatud tema poolt kokkuseatud „Vallaomavalitsuste arvepidamises”.

1. aprillist s. a. üldiselt tarvitusele võetavas „Vallaomavalitsuste arvepidamises” jaotatakse läbikäigud kahte osasse: 1) rahalised operatsioonid — valla kassa sissetulekud ja väljaminekud — kantakse endist viisi kassaraamatusse ja 2) muud operatsioonid, mis kassa seis ei muuda, nagu ülekanded ühelt eriarvelt teisele, muudatused varanduste koosseisu, nende kasvamine ja kahanemine, väärtpaberite hinna tõusmine ja langemine, kui selle arvestamine tarvilik, jne. — registreeritakse uult sissesetatavas raamatus memoriaalis.

Pearaamat ja temasse läbikäikude ülekandmise viis on üldjoontes jäänud endiseks, nimelt: maksude sissetulekud, eelarvelised tulud ja kulud kantakse pearaamatu vastavatele arvetele kuukokkuvõtete summadena, kasutades selleks maksude raamatute ja eelarveliste tulude ning kulude raamatute kuukokkuvõtteid; muud läbikäigud, nii rahalised kui memoriaalsed, iga operatsioon eraldi sissekandena oma järjenumbril all, kuid ilma tekstita, ainult arvete nimetusega, millede vahel operatsioonid tehtud, ja selle vahega et ühe arve deebet summad kantakse vastava teise arve kreditiisse ning ümberpöörduft.

See arvete vastamisi debiteerimine ja krediteerimine ongi tähtsamaks uuenduseks „Vallaomavalitsuste arvepidamises”, võrreldes senise Liivimaa viisiga.

Et arvulisemate läbikäikude — maksude ja eelarveliste kulude üle nii-kui-nii peab pidama senist viisi erinimestikke, nendesse maksude sissetulekud ja kulude väljaminekud sisse kandma, iga kuu lõpul kokku võtma ja kassaraamatuga

kui ka memoriaaliga võrdlema, kuid läbikäikusi aga tuleb ette võrdlemisi vähe, näit. varanduste ja erikapitalide alal aastas ainult mõned üksikud, millised ei vaja erilist kokkuvõtmist ja milliseid võib kanda pearaamatu vastavatele otsekohe kassaraamatust ja memoriaalist, — siis ei ole vaja ka kokkuvõtteshurnaali ega muude koondikkude pidamist, mis tooksid asjata tööd.

Läbikäikude klassifitseerimisega ehk liigitamisega eriarveteks on tõmmatud selged ja kindlad vahed eelarveliste summade, erikapitalide ja muude eriliiki läbikäikude vahele ning üksikasjaliselt nähtud ette ja määratud kindlaks arvete korrespondeerimine, et kõrvaldada võimalusi summade segiajamiseks, võõriti tarvitamiseks ja võõriti arvestamiseks.

Pearaamatu arved ja kuubilansid näitavad eelmisest aastast saadajäänud tulusid ja makstajäänud kulusid, eelarveaastal sisse võtta määratud tulusid ja välja anda määratud kulusid, tulude sissetulekuid ja kulude väljaminekuid igal möödunud kuul kui ka kogu möödunud aasta eest kokku ning veel saadaolevaid tulusid ja makstaolevaid kulusid; samuti ülevaatlikult, selgelt ja täpselt väljenduvad ka muude arvete läbikäigud ja seisukord.

Arvepidamise muud raamatud — maksuderaamatud, eelarveliste tulude ja kulude raamatud, hoiusummade ja väärt-paberite raamatud, kinnis- ja vallasvara raamat ning materjalide raamat on jäänud suuremalt osalt endisteks, muudatusi nendes on tehtud sissekannete ja kokkuvõtete hõlbustamiseks peasjalikult laht-rite sündsamt paigutamise ja otstarbe-kohasemalt jaotamise ja grupeerimise läbi.

Arvepidamine on teostatud kolme kuu kohta ja temas esildatud vastavatest arveraamatutest läbikandmisega igasugused operatsioonid, mis võivad valla-valitsustes ette tulla, ühes kuu- ja aasta-kokkuvõtete tegemisega ning kuubilanside ja aastaaruannete kokkuseadmise-ga.

Arvete korrespondeerimist kahekordse raamatupidamise nõuete järgi, mis senise liivimaaviisilise arvepidamisega võrreldes esineb olulisema uuendusena tarvitusele võetavas „Vallaomavalitsuse arvepidamises”, juhataetakse üksikasjalikult „Arvepidamise korras” ja selgitatakse kujukalt esitatud näidete ja võrdlustega.

Vallasekretäridele, kes tuttavad liivimaaviisilise arvepidamisega ja seal arvestanud ka eelarvega, ei võiks tekitada suuremaid raskusi üleminek puhtkahekordsele eelarveviisilisele arvepidamisele tarvitusele võetava „Vallaomavalitsuse arvepidamise” eeskujuga järgi, mis nende tööd senisega võrreldes mõnes osas märksa kergendab.

Arvepidamine on omavalitsuste tegevuse edukuseks põhjaneva tähtsusega. Ilma korraliku arvepidamiseta ei saa olla korralikku majapidamist.

Siseministeerium loodab, et kindla ühtlase korra loomine vallaomavalitsuste arvepidamisesse toob omajagu kergitust selle töö tegijatele — vallasekretäridele kui ka järelevalvajatele — valla-revisjonikomisjonidele. — s. —

Politseikomissar H. Eller.

1. mailahkus Tallinna 5 jsk. politseikomissar Hans Eller teenistusest, minnes pensionile. Härra Eller on vane-

maid meie politseipere liikmeid, kes ligi 40-aastase riigiteenistuse kestel on võitnud eeskujuliku ametikohuste täitmise juures nii ülemuste kui alluvate lugupidamist ning hindamist kodanikkude seas õiglase asjaajamise ja vastutulelikkusega.

Hans Eller sündis 1868. a. Tarvastu vallas Viljandimaal, hariduse sai ta Tarvastu kihelkonna koolis ja Viljandi keskkoolis. 1891—96 teenis E. Bjelomorski polgus veltveeblina, reservilaskmisel ülendati lipnikuks. 1896.—1897. teenis E. kirjutajana Haapsalu kreisiülema noorema abilise kantseleis Lihulas, siis Jõe-lehtine kihelkonnas urjädnikuna. Vaheajal 1. okt. 1897. kuni 7. jaan. 1898. a. era-teenistuses. 1898. asus E. Peterburi, kus esialgu teenis kirjutajana, minnes hiljem üle välispolitsei teenistusse, olles 7. veebr. 1899 kuni Vene revolutsioonini rajooni ülevaataja ja täites ka pristavi noorema abi kohuseid. Eestisse tulles

nimetati E. 1918. a. sõjariistade lao valit-suses asjaajajaks. 1920. a. kuni 1921. a. aprillikuuni teenis E. riigikontrollis ja viidi 1921. a. üle piirpolitsei Tallinna punkti ülema k. t. 1. juulist 1921. a. nimetati politsei peavaliitsuse ülema poolt sadama politsei jaoskonna ülemaks, kust 1. aprillil 1927. a. viidi üle 5. jaoskonna politsei-komissariks Tallinnas.

Võtku Hans Eller oma kaasteenijate poolt edaspidiseks eluks kaasa kõige heatahtlikumad soovid ja poolehoiu, kuna mees, kes kogu elu jõulisemad aastad on rakendanud rahva julge- ning heaoleku kaitseks, on seda väärselt ära teeninud.

Abikomissar T.

Spordi alalt.

Tallinna politsei esivõistlused käsipallis.

Abikomissar J. Tiisfeldt.

Tallinna politsei spordiringi korraldusel algasid 5. aprillil E. S. S. „Kalevi“ võimlas esmakordselt Tallinna-Harju prefektuuri esivõistlused käsipallis (võrk- ja korvpall). Talvisel hooajal oli sihtvõimlemise kõrval käsipall harrastatuim sportala ning selle tõenduseks, et ta juba massilise tähelepanu osaliseks saanud, on asjaolu, et osa võtsid turniirist 9 meeskonda 54 mängijaga. Esitatud olid 1, 2, 3, 4, 5 ja 6 jaoskonnad, sadam, ratsare-servi ja prefektuur. Loosi järele alustati võistlusi võrkpalliga talitades ühe miinus-süsteemi järele, s. t. ühe kaotuse järgi loetakse meeskond turniirist välja-languks.

Möödunud esivõistlused kinnitasid, et käsipalli alal on meil politseis rohkelt vastuvõtlikku materjali, mis ka edaspidi sellele sport-alale tootab läbilöövust. On ju tõsi, et talihoajal saavutatakse käsipalli-mänguga keha igakülgselt arendamist ise-äraniis: painduvust, kiirust, talpu ja otsus-tamisevõime kiirendust. Grupimängudes ei jatku aga ükski individuaalseist võime-dest, on nõuetav meeskonna ühtesullanud koostöö ja võistlushing, nii oli eeskujulik kombinatsioonis ja koosmängus keskmis-te individuaalvõimete juures sadama

jaoskonna meeskond, kuid raius end pü-sivalt veerand ja poolfinaalidest läbi tul-les õigustatult võrkpalli meistriks, saavu-tades teenitud võidu prefektuuri üksiku-te mängutuusade üle.

Korvpallis oli ilmne paremus nii füü-silise üleoleku, kui koosmängu poolest meistril II jsk meeskonnal. Peab nime-tama sulavat ühtlust tormajate kolmikus Pupart, Teearu, Kivistik, saades viimist-lust tehnikas ja pealevisketes jooksu pealt, ei ole palju, kui oletada neid tule-vikus näha käsipalli liidu meistermees-konnas.

Silmnähtavalt on edenenud ratsare-servi meeskond eesotsas allkonstaabel Ausmanniga, kuna 6. jaoskonna „crack'i-delt“ Sihv ja Vidlo rohkem oleks näha tahtnud.

Spordiringi poolt pandi nii korv- kui võrkpalli meistrile välja kolmekordseks võitmiseks väärtuslikud rändauhinnad, mis kaitsmisele tulevad igal aastal korraldatavatel käsipalli esivõistlustel. Peetud võistlused äratasid seevõrd poole-hoidu jaoskondades, et rida neist on astunud samme jaoskonna juures võrkpalli võrgu ülesseadmisele ja palli muretse-misele.

Tallinna-Harju prefektuuri murdmaajooks.

Kevadspordi hooaja avanguna korraldas 3. mail Tallinna politsei spordiring traditsioonilise prefektuurivahelise murd-

maajooksu Rahumäelt Tallinna Falgi ae-da. Kenast ilmast ja võistlejate klassi-desse jaotusest tingituna oli rohkearu-lise osavõtjate hulga vahel konkurents

äge ja huvipakkuv. Vanad jooksuveteräänid jooksisid A klassis, kuna algajad, s. o. kes avalikkudel kergejõustiku võistlustel pole kolme auhinda omandanud — võistlesid B klassis. Tähendatud klassidesse jaotus soodustab ja julgustab osa-

Villo, Birkfeldt j. t. Võttes kokku on keskmise jooksuaeg läinud aastaga võrreldes palju paranenud, — katsid seekord 9 meest 6 km. jooksumaa alla 24 minuti, see annab omakord tunnustuse jooksuspordi levimisest poliitseis.

Osavõtjad ja kohtunikud.

võttu algajate seas, kuna võistlemine koos „tuusadega” neid eemale peletab. Nii siis kujunes osavõtt A klassis 6-meheliseks gruppiks ja B klassis 27-liikmeliseks, kusjuures esmakordselt võttis osa huvi tõttu ka rida ametnikke, kes seni spordist täielikult seisnud eemal. — Jooksu algul umbes 1 km liivalagendikul püüsi koguvõistlejaskond koos, kuid jõudes Kristinentali heinamaale, areneb ühejõuline konkurents läinudaastase meistri Ertise ja revanchi ihkava Tiisfeldti vahel, kellele veel noor prefektuuri kordnik Rossmann seltsib. Endla tänava ülesõidu kohal pingutab Tiisfeldt kõvasti ning suurendab vahe- maad kuni 150 meetrini, mida lõpuni alal hoiab ning võidab rekordilise ajaga 20 m. 59,5 sek.. Teiseks tuleb Ertis, kes kannatab praegu alavormi all ületreeningu tõttu, ajaga 21 m. 27,8 sek. Kolmandaks lõpetab jõurikkalt Rossmann 21 m. 34,9 s. Pikema vaheaegadega järgnevad Läll,

Spordiringi poolt annetati A klassis kolmele esimeseks tulnud ja B klassis seitsmele võitjale ergutuseks väärtuslikud auhinnad.

Tehnilised tagajärjed:

A klassis:

- I abikomissar Tiisfeldt — 20 m. 59,5 s.
- II kordnik Ertis — 21 m. 27,8 s.
- III kordnik Läll — 22 m. 44,4 s.
- IV v. kordnik Villo — 23 m. 04,0 s.
- V konstaabel Teearu — 23 m. 23,0 s.
- VI konstaabel Pupart

B klassis:

- I kordnik Rossmann — 21 m. 34,9 s.
- II kordnik Birkfeldt — 23 m. 16,0 s.
- III kordnik Eller — 23 m. 17,0 s.
- IV konstaabel Laupmann.
- V kordnik Hütt.
- VI kordnik Abel.
- VII allkonstaabel Horner.

Ametlik osa.

Käsk kiri 27. aprillist s. a. nr. 28, siseministeeriumile.

Vanem kriminaal-assistent Tallinnas Mihkel Mõlder on vabastatud ametist haiguse tõttu, arvates 1. maist s. a.

5. jaoskonna politseikomissar Tallinnas, Hans Eller on vabastatud ametist pensionile mineku puhul, arvates 1. maist s. a.

Politseikooli komissar Ernst Lepner on kinnitatud 5. jaoskonna politseikomissariks Tallinnas, arvates 1. maist s. a.

Teenistushuvides on paigutatud ümber, arvates 1. maist s. a.: 1) 2. jaoskonna politseiabikomissar Tallinnas Konstantin Grenzmänn — 5. jaosk. politseiabikomissariks Tallinnas; 2) 5. jaoskonna politseiabikomissar Tallinnas Aleksander Schönrock — 2. jaoskonna politseiabikomissariks Tallinnas.

Käsk kiri nr. 30, 4. maist s. a. siseministeeriumile.

1. järgu kriminaal-assistent Tallinnas Erik Raudsepp on kinnitatud 1. järgu kriminaal vanemaks assistendiks sealsamas, arvates 1. maist s. a.

2. järgu kriminaal-assistent Tallinnas Jaan Teder on kinnitatud 1. järgu kriminaal-assistendiks sealsamas, arvates 1. maist s. a.

2. järgu kriminaal-assistent Tallinnas Kristjan Puskar on kinnitatud 1. järgu kriminaal-assistendiks sealsamas, arvates 1. maist s. a.

Kriminaalpolitsei vanem agent Tallinnas Martin Kask on kinnitatud 2. järgu kriminaal-assistendiks sealsamas, arvates 1. maist s. a.

Politseidirektori käsk kiri 28. aprillist s. a. nr. 4.

Tallinna-Harju prefektuuri konstaabel alter Saar on vabastatud ametist omal palvel, arvates 1. maist s. a.

Viru-Järva abiprefektuuri konstaabel August Nurk on vabastatud ametist omal palvel, arvates 1. maist s. a.

Piirivalve valitsuse ülema käsk kirjaga 28. aprillist s. a. nr. 61

on avaldatud teadmiseks ja täitmiseks rahaministri poolt 2. aprillil s. a. kinnitatud „Piirivalve valitsusele ületunnitööde tasude sissenõudmise ja väljamaks-

mise kord tollisead. § 45 põhjal tolliametnikkude kohuseid täitvatele isikutele.”

1) Kordonites, kus on lubatud piirivalve esitajatel tolliametnikkude kohuseid täita (t. s. § 45), nagu metskive, metsamaterjali jne. otse väljamaale klaarida, on lubatud võtta ületunni tööraha — peale ametliku tööaja tehtud tööde eest (t. s. § 67).

2) Ametlikuks tööajaks loetakse aeg kella 7 kuni 15-ni, laupäevadel kella 7—14½-ni.

3) Ületunniraha võetakse äripäevadel 45 senti ja pühapäevadel 60 senti ületunni eest.

4) Laevakapten, kes soovib ületunni töötada, annab selleks vastavale kordoni ülemale kirjaliku sooviavalduse sisse, enne töö lõppu, s. o. kella 15, kus tähendatud, et kõik kulud paluja oma kanda võtab.

5) Kordoni ülem, arvesse võttes juba enne teistele antud lubasid ja valvurite arvu, otsustab ja annab soovijale teada, kas on võimalik ületunnitööd lubada või ei.

6) Jaataval korral arvesse võttes mitu tundi sooviavaldaja tahab ületunni töötada, arvab välja sissenõuetava maksu suuruse, võtab selle enne tööalgust vastu ja annab välja oma allkirjaga vastava kviitungi. Kviitung peab välja antud sama iga vastuvõetud summa peale valitsuse staabist saadud sellekohasest kviitungiraamatust.

7) Kui laev asub kordonist kaugemal kui viis kilomeetrit, ükskõik kummale poole, siis on õigus nõuda laevakaptenilt sõiduraha vastavalt „R. T.” nr. 54 — 1927. a. § 1 ettenähtult.

8) Kui aga laev asub kordonile lähemale kui viis kilomeetrit, siis hakkab ületund lugema sellest kellaaajast, millal valvet teostama saadetud isik kordonist lahkus.

9) Ületunnitööde eest võib tasu nõuda ja tolliametnikkude kohuseid täitvatele isikutele välja maksta ainult faktilise töö eest, kusjuures kui ühe isiku valve all teevad tööd mitu laeva korraga, kus ühel ajal ületunnitööd tehakse, siis ei tule tasu kõigi laevade eest täiel määral sisse nõuda, vaid proportsionaalselt iga laeva juures tehtud töö ajale ära jagatult. Ületunnitööde kontroleerimise eest kõrge-

mate ametnikkude poolt, tasu maksta ja nõuda ei või.

Tasunõutakse ületunnitööde eest ja arvatakse järgmiselt:

a) tööde juures, mis harilikul tööajal algatud ja peale selle lõppu vahetpidamata edasi toimetatakse — iga poole tunni eest, lugedes aega vähem, kui pool tundi — pooleks tunniks;

b) tööde juures, mida alustatakse ja toimetatakse mitte harilikul tööajal — iga tunni eest, lugedes aega vähem, kui tund — tunniks.

10) Saadud raha annab kordoni ülem rajooni ülemale ära esimesel võimalusel, kuid mitte hiljem, kui iga kuu 1. ja 15. kuupäevaks.

11) Rajooni ülem kannab saadud ületunnitöö tasude summad raharaamatust läbi ning seab vastavalt ületunnitöötasu normidele (maha arvates kantselei kullud), iga kuu ületunnitöötasu jagamise lehe kokku ja esitab majandusosakonna ülema kaudu valitsuse ülemale kinnitamiseks.

Kinnitatud jagamiselehed saadab rajooni ülem peale raha väljamaksmist majandusosakonnale.

Politsei peavalitsuse poolt on antud luba

Kindral Laidoneri nimelise invaliidide kapitali komiteele 20. mail s.a. ja kohdades, kus seda 20. mail võimata läbi viia Suvistepühade ajal karbikorjandust vabandussõja invaliidide ja nende perekondade toetamise heaks Vabariigi piires toime panna. Ühes sellega on lubatud lehtede-ga korjandus kuni 15. juulini s.a.

Politsei peavalitsuse poolt on antud luba Paistu haridusseltsile kiriku- ja ärkamisaja tegelase Jaan Bergmani mälestussamba püstitamise heaks üleriiklikku korjandust 200 korjanduslehega toime panna kuni 31. detsembrini 1928 a.

Politsei peavalitsuse poolt on antud load laskeriistade ja laskemoonaga kauplemiseks

Johan Jüri p. Pabstelile — Puka alevikus,

maksvusega 7. aprillini 1929 a. ja Eduard Johannese p. Länemetsale — Väike-Maarja alevikus, maksvusega 6. aprillini 1929 a. ja laskeriistade parandamiseks Tõnis Tõnise p. Tõnissonile — Tuhalaane vallas, Pahuveres, maksvusega 24. märtsini 1929 a.

Politseidirektori määrustega on tühistatud:

Tallinnas, Pikk t. nr. 29 2 elutseva Berthold Eugeni p. Nottbecki laskeriista luba jahipüssi hoidmise ja kandmise osas ja Tallinnas, V. Sadama t. nr. 5 elutseva Jaak Mardi p. Rätsepa, Maakri t. nr. 4, 3 elutseva Johannes Jüri p. Mislari ja Varbola vallas elutseva Johannes Aleksandri p. Oskó laskeriista hoidmise ja kandmise load.

Politsei peavalitsuses on registreeritud:

1) Ajaleht „Lääne Elu“, hakkab ilmuma Haapsalus, üks kord nädalas, väljaandja — Paul Mardi p. Tamverk, vastutav toimetaja — Jakob Feldmann. Ajaleht „Lääne Elu“ trükitakse M. Tamverki trükikojas, Haapsalus.

2) Ajakiri „Tööliste Hää“, hakkab ilmuma Tallinnas, kaks korda kuus, väljaandja — Eestimaa töölisühingute keskkliit, vastutav toimetaja — Jaan Piiskar. „Tööliste Hää“ trükitakse Tallinnas O-ü. „Tähe“ trükikojas.

3) Ajakiri „Taie“, hakkab ilmuma Tallinnas, kus korda aastas, väljaandja — E. Kultuurkapitali kujutavate kunstide sihtkapitali valitsus, asukoht Tallinnas, vastutav toimetaja — Martin Kusta p. Laarmann. „Taie“ trükitakse Tallinnas E.K.Ü. „Päevalehe“ trükikojas.

4) Venekeelne vaimuliku sisuga ajakiri „Prisõv“, hakkab ilmuma Narvas, kuni kuus korda aastas, väljaandja ja vastutav toimetaja — Emilie Gottliebi t. Bertelson. Ajakiri trükitakse Narvas, O. Nieländeri trükikojas.

Küsimusi ja kostmisi.

Nr. 146. A. P.-on. Küsimus. „Riigi Teataja“ nr. 50. — 1927. a. avaldatud piirituse ja alkoholiliste jookide müügi sea-

duse § 37 järele võib alkoholilisi jooke müüa, kus need ka kohal tarvitamiseks lubatud, arvates homm. k. 9—24 — välja

arvatud §§ ülesloetud pühad. Alevis, kus
sundmäärus 1921. a. välja antud, lubab
neil äridel kaubelda kella 9—22-ni, välja
arvatud pühad.

Kas tuleb käia „R. T.“ nr. 50. — 1927.
a. avaldatud seaduse või kohalise alevi-

valitsuse sundmääruse järele?

Vastus: Küsimuses tähendatud sund-
määruse järele tuleb käia niivõrd, kui-
võrd ta ei ole vastolus piirituse ja alkoholi-
liste jookide müügi seaduse §§ 37 ja 38.

Väljaandja: **Siseministeeriumi administratiiv-ala kirjastus.** Vastutav toimetaja: **E. Maddison.**
Tegev toimetaja: **O. Angelus.**

K u u l u t u s i.

Tunnustatakse maksvusetuks järgmised tunnistused:

- Siimann, Jaan Jaani p., hobusepass.
(12012)
- Arder, Karl Mihkli p., sõjav. vab. tun-
nistus nr. 12375, v. a. 28. 10. 20 a. 242.
Siberi Kütipolgu ülemalt. (12014)
- Villmann August Isaku p., sõjav. vab.
tunnistus nr. 319, v. a. Kuperjanovi par-
tisaanide pat. ülemalt 8. 4. 20 a.
(12020)
- Russov, Friedrich, laskeriistaluba nr.
3078/16652, v. a. Tartu linna pol. üle-
malt 1922 a. (12236)
- Rennonnen, Anti, Nanseni pass nr.
4228/6167, v. a. politsei peavalitsuselt
3. 3. 24 a. (12248)
- Valle, Jaan, sõjav. vab. tunnistus nr.
25280, v. a. Harju maak. rahvaväe üle-
malt 22. 10. 20 a. (12250)
- Kaarna, Karl Hansu p., reservi tunnis-
tus nr. 32412, v. a. Tartu maak. rahva-
väe ülemalt 30. 11. 20 a. (12341)
- Sorksepp, Peeter Leena p., reservi tun-
nistus nr. 2295/2664, v. a. 2. jalaväe
rügemendi ülemalt 27. 3. 23 a.
(12343)
- Sirk, Aleksander Jaani p., reservi tunnis-
tus nr. 10184, v. a. 3. üksiku jalaväe
pataljoni ülemalt 20. 8. 21 a. (12347)
- Kirm, Eduard Johani p., reservi tunnis-
tus nr. 13921, v. a. Tallinna tagavara
polgu ülemalt 30. 4. 20 a. (12352)
- Eichelmann, August Mihkli p., reser-
vi tunnistus nr. 18473, v. a. 2. diviisi ta-
gavara pataljoni ülemalt 27. 3. 20 a.
(12353)
- Hintsenberg, Aleksander Jaani p., reser-
vi tunnistus nr. 1067, v. a. 2. diviisi
külgehakkavate haiguste võitlemise lend-
salga ülemalt 1. 3. 20 a. (12354)
- Raudsepp, Jaan Adami p., reservi tun-
nistus nr. 136, v. a. Soomusrongide bri-
gadi ülemalt 18. 5. 21 a. (12357)
- Tikk, Aleksander Mihkli p., reservi tun-
nistus nr. 16010, v. a. 13. 7. 21 a.

- Vestmann, Paul, Gustavi p., reservi
tunnistus nr. 7249, v. a. 7. jalaväe rü-
gemendi ülemalt 30. 4. 23 a. (12358)
- Naschekina, Aleksandra, Nanseni pass
nr. 3844/5363, v. a. politsei peavalitsu-
selt 22. 2. 24 a. (13006)
- Eismann, Fanny, Nanseni pass nr. 175/
9562, v. a. politsei peavalitsuselt 22. 12.
23 a. (13013)
- Heinamaa, Ado Ado p., sõjav. vab. tun-
nistus nr. 149, v. a. Harju maak. rahva-
väe ülemalt 7. 1. 20 a. (6628)
- Seeland, Madis Madise p., sõjav. vab.
tunnistus nr. 15232, v. a. 2. diviisi ta-
gavara pataljoni ülemalt 22. 7. 19 a.
(6633)
- Velstein, Voldemar Johani p., laskeriis-
taluba nr. 1434, v. a. Lääne maakonna
politsei ülemalt 11. 9. 23 a. (6638)
- Enkmann, Jaan Hansu p., sõjav. vab.
tunnistus nr. 1268, v. a. Soomusrong nr.
2. ülemalt 28. 4. 20 a. (6640)
- Kolnes, Otto Ado p., sõjav. vab. tun-
nistus nr. 9490, v. a. Järva maak. rah-
vaväe ülemalt 16. 11. 20 a.
- Schönberg, Mihkel Mihkli p., sõjaväe
vab. tunnistus nr. 2670, v. a. 3. suurtü-
kiväe rügemendi ülemalt 3. 9. 24 a.
(5383)
- Reinart, Osvald Jaani p., sõjav. vab.
tunnistus nr. 4072, v. a. mereväe eki-
pashi ülemalt 10. 12. 24 a.
- Olev, Hans Joosepi p., sõjav. vab. tun-
nistus nr. 3813, v. a. Järva maak. rah-
vaväe ülemalt 10. 8. 21 a.
- Timofejev, Semjon, Nanseni pass nr.
14038/29925, v. a. politsei peavalitsu-
selt. (4714)
- Kaubi, Kusta, sõjaväe vab. tunnistus nr.
789, v. a. Saaremaa rahvaväe ülemalt
3. 11. 20 a. (11436)
- Kips, Friedrich, sõjav. vab. tunnistus nr.
6032, v. a. Sõjav. ühend. õppeasutuste
ülemalt 16. 2. 24 a. (11439)

- P ä r a, Laas, sõjav. vab. tunnistus nr. 3199, v. a. 10. jalaväe rügemendi ülemalt 30. 4. 23 a. (11441)
- M e t s, Oskar, sõjav. vab. tunnistus nr. 741, v. a. Saaremaa rahvaväe ülemalt 3. 11. 20 a. (11446)
- V o l t e r, Johan, sõjav. vab. tunnistus nr. 3539, v. a. L. r. soomusrong nr. 3. ülemalt 16. 9. 20 a. (11447)
- M i h k l s o n, Ivan, sõjav. vab. tunnistus, v. a. Saaremaa rahvaväe ülemalt 23. 1. 19 a. (11450)
- B r a u e r, August, sõjav. vab. tunnistus nr. 2054, v. a. Kindl. suurtükiväe 1. grupi ülemalt 1. 9. 21 a. (5722)
- V a l d e, Evald, sõjav. vab. tunnistus nr. 4263, v. a. Inseneri pataljoni ülemalt 1923 a. (5762)
- P i l l, Jaan, sõjav. vab. tunnistus nr. 2183, v. a. Aegnasaare komandandilt 29. 11. 26 a. (42992)
- R o n i m o i s, Peeter, sõjav. vab. tunnistus nr. 2147, v. a. 3. jalaväe polgu ülemalt 26. 2. 20. a. (42996)
- L õ m p s, Herman Karli p., sõjav. vab. tunnistus nr. 11562, v. a. 6. jalaväe rügemendi ülemalt 22. 4. 20 a. (3929)
- N õ m m, Georg Jakobi p., laskeriistaluba nr. 1189, v. a. Pärnu maak. pol. ülemalt 27. 5. 25 a. (3932)
- L e p p i k, Juhan Mari p., sõjav. vab. tunnistus nr. 4178, v. a. Pärnu maak. rahvaväe ülemalt 15. 4. 20 a. (3935)
- J a n t s o n, Vladimir Peetri p., sõjav. vab. tunnistus nr. 3019, v. a. 6. jalaväe rügemendi ülemalt 10. 5. 24 a. (3937)
- K i i r a t s, Johannes Jaani p., sõjav. vab. tunnistus nr. 7135, v. a. 10. jalaväe rügemendi ülemalt 20. 10. 23 a. (3939)
- E v e r t, Jaan Juhani p., sõjav. vab. tunnistus nr. 18583, v. a. 3. jalaväe polgu ülemalt 21. 12. 20 a. (3943)
- B r i n k m a n n, Osvald Aleksandri p., sõjav. vab. tunnistus nr. 60, v. a. Harju kaitseväe ringkonna ülemalt 8. 12. 23 a. (3944)
- L a a g u s, Juhan Tõnise p., hobusepass nr. 27, v. a. Veltsa vallaval. 12. 4. 27 a. (3947)
- P a d a, Aleksander Georgi p., sõjav. vab. tunnistus nr. 16005, v. a. 3. üksiku jalaväe pataljoni ülemalt 29. 12. 21 a. (3948)
- T u r e t s k i, Movsha Haimi p., sõjav. vab. tunnistus nr. 301, v. a. Viru maak. rahvaväe ülemalt 1. 9. 23 a. (3950)
- M a r t i n s o n, Bruno Konradi p., mere-mehe kutsetunnistus nr. 10, v. a. Pärnu sadama kaptenilt 5. 8. 20 a. (3952)
- J a a n u s, Juhan Peetri p., sõjav. vab. tunnistus nr. 15491, v. a. Pärnu maak. rahvaväe ülemalt 31. 12. 20 a. (3953)
- B l u n d t, Anton Anna p., sõjav. vab. tunnistus nr. 1468, v. a. 22. 4. 20 a. väljapatarei ülemalt. (3956)
- K a l m u s, Alfred Gustavi p., sõjav. vab. tunnistus nr. 11961, v. a. Tallinna sõjaväe haigemaja ülemalt 1. 12. 23 a. (13306)
- S i m m u l, August Ado p., laskeriistaluba nr. 2130, v. a. Võru-Petseri prefektilt 19. 11. 26 a. (13308)

Tunnustatakse maksvusetuks järgmised isikutunnistused:

- A r u v a l d, Aleksander Jüri p., v. a. Voka vallaval. 1925 a. nr. 67.
- K i i s, Jaan Tõnise p., v. a. Võisiku vallaval. 15. 12. 19 a. nr. 56.
- J u u s e, Oskar Mihkli p., v. a. Järva vallaval. 31. 12. 19 a. nr. 753.
- E n n, Elfriede Aleksandri t., v. a. Kunda Malla vallaval. 19. 12. 19 a. nr. 664.
- J ü r g e n s o n, Maria Ado t., v. a. Adaverre vallaval. 20. 12. 19 a. nr. 256.
- T o m p, Rudolf Karli p., v. a. Roela vallaval. 18. 12. 19 a. nr. 449.
- P e r k, Johannes Mihkli p., v. a. 2. jsk. politseikomissariilt Narvas 28. 1. 27 a. nr. 457.
- E r m, Gustav Juhani p., v. a. Sõmeru vallaval. 24. 1. 25 a. nr. 526.
- T e d e r, Els Jaani t., v. a. Vana-Kariste vallaval. 30. 12. 19 a. nr. 209.
- K a r u, Peeter Hansu p., v. a. Vana-Kariste vallaval. 30. 12. 19 a. nr. 204.
- S u l g e r, Gustav Tooma p., v. a. Kunda-Malla vallaval. 3. 5. 21 a. nr. 1507.
- T a r k u s, Johannes Adami p., v. a. Kunda-Malla vallaval. 15. 12. 25 a. nr. 565.
- J u r t o m, Mihkel Tooma p., v. a. Kunda-Malla vallaval. 22. 3. 20 a. nr. 1168.
- H a l l i b a r t, Karl Jakobi p., v. a. Pada vallaval 23. 12. 20 a. nr. 1447.
- A u n, Johannes Villemi p., v. a. Rägavere vallaval. 18. 2. 20 a. nr. 430.
- K r ü n e r s, Rudolf Mari p., v. a. Rägavere vallaval. 25. 8. 22 a. nr. 1372.
- T r e i b e r g, Madleena Juhani t., v. a. Vihula vallaval. 9. 9. 21 a. nr. 1231.
- L i i b e r, Heinrich Anne p., v. a. Karksi vallaval. 4. 4. 21 a. nr. 55.
- J a k o b s o n, Eduard Andrese p., v. a. Jäärja vallaval. 1919. a. nr. 92.
- A g u, Emilie Leena t., v. a. Soosaare vallaval. 1927 a. nr. 284.
- R e i n b e r g, Marie Peedu t., v. a. Orajõe vallaval. nr. 263.

- Univer, Ott Juhani p., v. a. Polli vallaval. 18. 12. 19 a. nr. 354.
- Grenstein, Mihkel Mardi p., v. a. Laiksaare vallaval. 26. 9. 27 a. nr. 141.
- Kosenkranius, Marie Mardi t., v. a. Laiksaare vallaval. 11. 12. 19 a. nr. 413.
- Rümpel, Jüri Jaani p., v. a. Rakvere vallaval. 11. 12. 19 a. nr. 179.
- Vall, Pauline Juhani t., v. a. Rakvere vallaval. 13. 12. 19 a. nr. 309.
- Kukk, Hans Joosepi p., v. a. Rakvere vallaval. 14. 3. 23 a. nr. 20.
- Kamlat, Jaan Peetri p., v. a. Pati vallaval. 21. 12. 22 a. nr. 15.
- Kukk, Johannes Tooma p., v. a. Saksi vallaval. 21. 12. 19 a. nr. 150. (42892)
- Bernhardt, Aliide Tooma t., v. a. Voltveti vallaval. 25. 9. 22 a. nr. 1144.
- Püks, August Jaani p., v. a. Soosaare vallaval. 9. 12. 20 a. nr. 359.
- Pari, Jüri Jaagu p., v. a. Võisiku vallaval. 20. 4. 19 a. nr. 604.
- Keldorf, Jaan Jüri p., v. a. Küti vallaval. 12. 11. 25 a. nr. 769.
- Lutrus, Ernst Karli p., v. a. Imavere vallaval. 7. 1. 26 a. nr. 1.
- Ilves, Juuli Juhani t., v. a. Laiksaare vallaval. 29. 12. 19 a. nr. 921.
- Paslak, Aleksander Tõnu p., v. a. Vana-Põltsamaa vallaval. 20. 2. 26 a. nr. 569.
- Rahnel, Tiina Mihkli t., v. a. Pihkla vallaval. 9. 5. 22 a. nr. 1071.
- Räppu, Peeter Peetri p., v. a. Vana-Põltsamaa vallaval. 13. 1. 25 a. nr. 292.
- Otson, Johannes, v. a. Narva linna pol. ülemalt 19. 12. 19 a. nr. 19035.
- Leitsmann, Taali, v. a. Jõhvi jsk. politseikomissariilt 3. 12. 19 a. nr. 303.
- Kiilaspea, Aleksander, v. a. Tall. linna pol. 5 jsk. ülemalt 15. 2. 21 a. nr. 13504.
- Kuri, Ida Karli t., v. a. Jäärja vallaval. 23. 4. 20 a. nr. 625.
- Kangur, Johan Jaani p., v. a. Jäärja vallaval. 5. 2. 24 a. nr. 55/71148.
- Tuuder, Rudolf Juhani p., v. a. I. jsk. politseikomissariilt Narvas 1927. a. nr. 1635.
- Kilp, Helene Karli t., v. a. Illuka vallaval. 11. 12. 19 a. nr. 480.
- Vompas, Aliide, v. a. Pajusi vallaval. 25. 7. 27 a. nr. 60.
- Traavel, Julius Liisu p., v. a. Jõhvi pol. jsk. ülemalt 21. 7. 19 a. nr. 1032.
- Raadu, Johannes Jaani p., v. a. Undla vallaval. 7. 4. 22 a. nr. 2068.
- Rattur, Aleksander Siimu p., v. a. Kunda alevival. 12. 7. 21 a. nr. 296.
- Laiand, Boris Jüri p., v. a. Tall. linna pol. 6 jaosk. ülemalt 17. 5. 23 a. nr. 544.
- Kõll, Sophie Jaani t., v. a. Tall. linna pol. 6. jsk. ülemalt 1920. a. nr. 5444.
- Velmets, August Madise p., v. a. Tall. linna pol. 4. jsk. ülemalt 12. 7. 23 a. nr. 1542.
- Kulmann, Mihkel Jaani p., v. a. Tall. linna pol. 4. jsk. ülemalt 20. 3. 20 a. nr. 11238.
- Rist, Anna Peetri t., v. a. Tall. linna pol. I. jsk. ülemalt 13. 4. 21 a. nr. 12743.
- Estrang, Verner Gustavi p., v. a. Tall. linna pol. 2. jsk. ülemalt 15. 7. 22 a. nr. 1005.
- Ilves, Klaudia Aleksandri t., v. a. 6. jsk. politseikomissariilt Tallinnas 28. 12. 27 a. nr. 947.
- Vachtrik, Helene Karli t., v. a. Tall. linna pol. 4. jsk. ülemalt 23. 5. 22 a. nr. 17772.
- Tago, Voldemar Jaani p., v. a. Haapsalu linna pol. ülemalt 19. 8. 25 a. nr. 420.
- Nõmm, Triina Hansu t., v. a. Tall. linna pol. 4. jsk. ülemalt 13. 1. 20 a. nr. 7215.
- Puusepp, Alfred Hansu p., v. a. Tall. linna pol. 4. jsk. ülemalt 13. 8. 23 a. nr. 1754.
- Kipper, Mihkel Mihkli p., v. a. Tall. linna pol. 4. jsk. ülemalt 20. 10. 20 a. nr. 14236.
- Haho, Ida Jaani t., v. a. jsk. politseikomissariilt Tallinnas 26. 10. 26 a. nr. 1766.
- Pärdu, Anna Mardi t., v. a. Tall. linna pol. 4. jsk. ülemalt 23. 3. 20 a. nr. 10302.
- Katz, Meta Augusti t., v. a. 4. jsk. politseikomissariilt Tallinnas 13. 10. 26 a. nr. 1588.
- Nuut, Tõnis Jüri p., v. a. Kaiu vallaval. 17. 12. 19 a. nr. 346.
- Grünberg, Marie Mardi t., v. a. Tall. linna pol. 3. jsk. ülemalt 30. 4. 21 a. nr. 13867.
- Röörmann, Julius Gustavi p., v. a. Kopli pol. jsk. ülema abi poolt 1923. a. nr. 405.
- Kippermann, Ado Ado p., v. a. Tall. linna pol. 4. jsk. ülemalt 29. 4. 20 a. nr. 12713.
- Jürgens, Edith Friedrichi t., v. a. Nõmme pol. jsk. ülemalt 1. 9. 23 a. nr. 437.

Vikström, Ida Karli t., v. a. Tall. linna pol. 4. jsk. ülemalt 21. 3. 23 a. nr. 751.

Kast, Juhan Mihkli p., v. a. Tall. linna pol. 4 jsk. ülemalt 4. 4. 25 a. nr. 931.

Kaasik, Theodor Karli p., v. a. Tall. linna pol. 3. jsk. ülemalt.

Mathiesen, Osvald Pauli p., v. a. Tall. linna pol. 4. jsk. ülemalt 30. 1. 25 a. nr. 346.

Rõks, Kustas Jüri p., v. a. Alliku vallaval. 20. 11. 20 a. nr. 582. (8782)

Vessmann, August Hansu p., v. a. Säreve vallaval. 23. 12. 19 a. nr. 820. (8783)

Õun, Maria Jüri t., v. a. Kärü vallaval. 17. 12. 19 a. nr. 57. (8784)

Ott, August Hansu p., v. a. Alliku vallaval. 29. 10. 20 a. nr. 553. (8785)

Bachmann, Jüri Jaagu p., v. a. Säreve vallaval. 3. 6. 25 a. nr. 203. (8786)

Pulbert, Kustas Mardi p., v. a. Säreve vallaval. 5. 12. 19 a. nr. 6. (8787)

Kassmann, Kustas Jüri p., v. a. Säreve vallaval. 3. 3. 25 a. nr. 89. (8788)

Murmann, Johanna Jaani t., v. a. Säreve vallaval. 20. 12. 19 a. nr. 1027. (8789)

Liibak (Lubak), Aleksander Tiidu p., v. a. Säreve vallaval. 12. 10. 20 a. nr. 1515. (8790)

Kull, Vladimir Priidu p., v. a. Torgu vallaval. 10. 3. 24 a. nr. 559. (8791)

Luht, Madis Hansu p., v. a. Kõo vallaval. 31. 1. 22 a. nr. 1690.

Volt, Adele Reinu t., v. a. Kõo vallaval. 20. 12. 19 a. 575.

Annov, Anton Madise p., v. a. Kõo vallaval. 19. 12. 19 a. nr. 341.

Lang, August Hansu p., v. a. Kõo vallaval. 15. 3. 21 a. nr. 1547.

Pro, Emilie Jüri t. v. a. Kõo vallaval. 18. 12. 19 a. nr. 280.

Vahter, Madis Ado p., v. a. Kõo vallaval. 17. 4. 23 a. nr. 53.

Nael, Johan Johani p., v. a. Kõo vallaval. 22. 12. 19 a. nr. 1030.

Mets, Herta Hansu t., v. a. Kõo vallaval. 30. 12. 19 a. nr. 975.

Org, Linda Jakobi t., v. a. Kõo vallaval. 14. 5. 26 a. nr. 309.

Sprenk, August Jaani p., v. a. Kõo vallaval. 23. 12. 19 a. nr. 1058.

Oparin, Elisaveta, v. a. Irboska vallaval. nr. 423.

Gogolev, Ilja, v. a. Irboska vallaval. nr. 5396.

Saharov, Feodor, v. a. Senno vallaval. nr. 503.

Melkovski, Vassili, v. a. Senno vallaval. nr. 516.

Viljandi Politseiametnikkude Kogu PEAKOOSOLEK

peetakse Viljandi linnas, prefektuuri ruumes
21. mail 1928. a. kell 17.

Päevakord:

- 1) Koosoleku juhataja ja protokollkirjutaja valimine.
- 2) 1927. a. tegevuse ja rahaline aruanne.
- 3) 1928. aasta liikmemaksu määramine.
- 4) 1928. a. tegevuskäva, eelarve vastuvõtmine ja kinnitamine.
- 5) Valimised põhikirja järele.
- 6) Läbirääkimised.

Kogu juhatus.

KUULUTUS.

Märjamaa jaoskonna politseikomissar Läänemaal annab teada, et 14. mail 1928. a. kell 12 müüakse Märjamaa vallas, Vaimõisa asunduses kolmakordsel enampakkumisel **Jaan Kängsepa** päralt olev varandus: kolm hobust, ristikehina külvimasin, vilja- ja heinaniidumasinad, looreha, 10 puuda nisu, 10 puuda otre, 10 puuda kaeru, kaks pruugitud kalessi, sepaalasi, traktor-sahk ja muu majapidamise inventar, hinnatud 1590 krooni peale, mitmesuguste maksuvõlgade sissenõudmiseks.

Müüdavaid asju võib näha oksjonipäeval kohtal.

Pakkumine algab **nakutavast** summast. Märjamaal, 30. aprillil 1928. Nr.0940.

M. Koolmeister, komissar.

KUULUTUS.

Mõisaküla jaoskonna politseikomissar Pärnumaal annab teada, et 14. mail 1928. a. kell 10 h müüakse Halliste raudteejaama juures enampakkumisel **Peeter Piiskopi** päralt olev varandus, mis koosneb ühest lokomobiilist, hinnatud 300 krooni, mitmesuguste maksude sissenõudmiseks.

Müüdavat lokomobiili võib näha oksjoni päeval.

Pakkumine algab hinnatud summast. Mõisakülas, 2. mail 1928. Nr.1190.

P. Hõimoja, politseikom. k. t.

KUULUTUS.

„Riigi Teatajas“ 1920 a. nr. 187/188 ilmunud hobustepasside määruse § 5. põhjal kuulutab Lasnamäe jaoskonna pol abikomissar Tallinnas, Kaarel Jakobi p. Tertsius'e käes oleva hobuse hobusepassi, mille nr. ja väljaandmise asutus teadmata, maksvusetakse.

Hobuse tundemärgid on: mustjas-kõrb ruun, 13 a. vana, 166 sm' kõrge, tagumine parem jalg kabja piiridest valge.

Isikud, kellel mingisugust vastuvaidlemist uue hobusepassi väljaandmiseks, võivad kuu aja jooksul käesoleva kuulutuse ilmumise päevast arvates, sellest jaoskonda teatada.

Lasnamäe jaosk. pol. abikomissar
Tallinnas.